

CareerProgramme – Going beyond borders

A tréningadaptációt segítő vizsgálat a romániai fiatalok jövőhöz, karrierhez való viszonyulásáról és attitűdjéről

2016

Készült az OTP Fáy András Alapítvány és a Fundatia „Dreptul la Educatie” (Oktatáshoz Való Jog Alapítvány) stratégiai partnerségével megvalósuló, 2014-2-HU02-KA205-000502 számú, „CareerProgramme – Going beyond borders” című Erasmus+ projekt keretében

Tartalom

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	3
BEVEZETÉS	6
KUTATÁSI CÉLKITŰZÉSEK	6
1. FEJEZET	9
ROMÁNIAI FIATALOK ATTITŰDJE A NEMZETI SZINTŰ TÁRSADALMI-GAZDASÁGI SZEMPONTOKHOZ	9
1.1 <i>Fiatalok percepciója a nemzeti szinten legsúlyosabb társadalmi-gazdasági problémákra vonatkozóan</i>	9
1.2 <i>A tizenévesek román társadalomra irányuló percepciójának változása az életkor előrehaladtával</i> <i>II</i>	
1.3 <i>A tinédzserek percepciójának változása az életkor előrehaladtával a korrupció problémájára vonatkozóan</i>	14
1.4 <i>A tizenévesek közegészségügyi rendszerre irányuló percepciójának változása az életkor előrehaladtával</i>	14
1.5 <i>A tizenévesek percepciójának változása az életkor előrehaladtával a munkaerőpiac bizonytalanságára vonatkozóan</i>	14
2. FEJEZET	16
A ROMÁNIAI TINÉDZSEREK HOZZÁÁLLÁSA A PÁLYAVÁLASZTÁSHOZ ÉS A ROMÁNIAI MUNKAERŐ-PIACI INTEGRÁCIÓHOZ	16
2.1 <i>Szakmai és pénzügyi jövő</i>	16
2.2 <i>Az Erasmus+ projekt keretén belüli, "CareerProgramme - Going beyond Borders" című kérdőívben adott válaszok számszerűsítése</i>	19
2.3 <i>A romániai munkaerő-piaci integráció romániai fiatalok előtt álló akadályai</i>	19
2.4 <i>Érettségi előtti kimaradás az iskolából</i>	20
2.5 <i>A képzettség szintjének csökkenése a munkaerő-piaci integrációhoz viszonyítva</i>	22
3. FEJEZET.....	26
A VÁLLALKOZÓI SZELLEM ROMÁNIÁBAN	26
3.1 <i>A román vállalkozói helyzet 2015-ben</i>	26
3.2 <i>Vállalkozók és fiatalok részéről azonosított akadályok</i>	29
3.3 <i>A fiatalok részéről azonosított akadályok</i>	31
4. FEJEZET	34
KÖVETKEZTETÉSEK.....	34
MELLÉKLET	40
ÖSSZEFOGLALÁS.....	41
AZ ÉLETPÁLYA ELKÉPZELÉSE	42
AZ ÉLETPÁLYA NYILVÁNVALÓSÁGA	45
AZ ÉLETPÁLYA KIVÁLASZTÁSA	47

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A magyarországi OTP Fáy András Alapítvány és a romániai Fundatia „Dreptul la Educatie” (Oktatáshoz Való Jog Alapítvány) stratégiai partnerségével megvalósuló, az Erasmus+ Program keretében támogatott “CareerProgramme – Going beyond borders” című projektnek kiemelt eleme volt annak a kutatásnak a lefolytatása, amely a – szintén a projekt keretein belül elkészülő – magyar (általános iskolásoknak és középiskolásoknak szóló) karrier modulok adaptációjához nyújt releváns információkat, segítséget.

A vizsgálat előtt ugyanis azt feltételeztük, hogy a két ország fiataljainak a jövőhöz, karrierhez való viszonyulásában és attitűdjében, illetve – a nyilvánvalóan különböző (földrajzi, kulturális, társadalmi, stb.) okokból – lehetőségeiben különbségek vannak. Ezen különbségek egy része pedig bizonyosan a – magyarországi fiatalokra fókuszáló – karrier program tartalmi elemeit is érinti. Ez volt kutatási hipotézisünk. Amennyiben pedig ez a különbség létezik, az adaptálás folyamán ezeket figyelembe kell venni, be kell építeni a romániai diákoknak szóló tréningmodulokba.

Maga a folyamat két részből állt. Egyrészt egy szekunder kutatásból, amely már meglévő romániai – a közelmúltban végzett különböző, a témát vagy a fiatalok, vagy a munkaerőpiac oldaláról, vagy társadalmi oldalról érintő – kutatásokból kinyert adatokat vizsgált, másrészt egy saját primer felmérésből, melyet a romániai partner munkatársai végeztek a célcsoport körében 2015 végén.

Mindkettő során arra törekedtünk, hogy olyan releváns információk kerüljenek felszínre, amelyek a „formálódó” magyar tréningmodulok későbbi adaptálása során különbséget jelenthetnek. Azaz maga a kutatás leginkább a projekt keretein belül megszülető tréninganyagok tartalmi elemeire, az azokat érintő esetleges magyar-román különbözőségeket feltérképezésére szolgált. Röviden: min kell változtatni, mire kell figyelni a magyar program román adaptálásánál (miben különböznek a két ország fiataljainak elképzelései, lehetőségei, stb. a karrierjükkel és attitűdjükkel kapcsolatban).

A kutatás során megállapításra került, hogy valóban léteznek olyan különbségek, amelyek az adaptációs folyamatot befolyásolják, pontosabban a romániai tréningmodulok tartalmi változtatását igénylik.

A legfontosabb különbségek a magyarországi és romániai fiatalok karrierjével, pályaorientációjával illetve azokhoz kapcsolódó elképzeléseivel és terveivel kapcsolatban (egyben a legfontosabb romániai sajátosságok, amelyekre a magyarországi tréningmodulok romániai adaptálása során ügyelni javasolt) a következők:

- A mai 15-29 év közötti romániai fiatalok jelentős része inkább külföldön képzei el az életét mint munkavállaló, abban a reményben, hogy egy fejlettebb gazdasági helyzetű országban kevésbé van jelen a szegénység, a korrupció, a munkanélküliség és magasabb életszínvonalon élhet.

- A kutatás során kirajzolódott, hogy a diákok körében vannak olyan szakmák, melyeket preferálnak, és szívesen választanák maguknak ezeket a hivatásokat. Többek között megjelent az orvos, a programozó, a bíró és a közgazdász foglalkozás.
- A romániai 15-18 évesek között, főleg a vidéken élő fiatalok esetében nagyobb mértékű az iskolakerülés, iskolaelhagyás. A legmagasabb végzettséget vizsgálva, a középfokú végzettség kapcsolható a fiatalokhoz, mely alacsonyabb számú felsőfokú végzettséget eredményez a romániai aktív munkavállalók körében.
- A kutatások azt bizonyítják, hogy Romániában csökkenő tendencia észlelhető a diplomások számában, mely adatokhoz az is hozzájárul, hogy a fiatalok alacsony motivációval rendelkeznek a felsőoktatási tanulmányok elkezdéséhez, befejezéséhez.
- A romániai fiatalok kevésbé szeretnék alkalmazottként dolgozni, inkább vállalkozóként képzelik el magukat a jövőben.

Fenti konklúziók alapján a következő javaslatok figyelembevétele javasolt az adaptáció során:

- Javasolt, hogy a romániai adaptációban a magyarországinál hangsúlyosabb szerepet kapjanak a külföldi (EU-s) munkavállalással kapcsolatos tartalmi elemek. Mindehhez egy külföldi munkavállalás helyzetét, lehetőségeit bemutató prezentáció elkészítése és beágyazása lehet szükséges.
- Azon szakmák kiemelt megjelenítése javasolt a romániai karrier modulokban, melyek a preferenciákra fókuszálnak. Javasolt továbbá több gyakorlatnál majd kiemelni például a preferált szakmák előnyeit, hátrányait. Célszerű a szakma megszerzéséhez szükséges tanulmányokra és képességekre vonatkozó információk beépítése is a programba. (Illetve a szakmákról video illusztráció vagy a preferált szakmákat részletesen bemutató román információs oldalak is beépíthetők.)
- Javasolt beilleszteni a sikeres és sikertelen életutat bemutató videókat, mely prevenciós eszközként is működhet, annak érdekében, hogy tudatosítsuk a diákokban az iskolakerülés és a rossz tanulmányi eredmények következményeit.
- A felsőoktatásban való tanulásra ösztönzés érdekében javasolt egy átlátható közoktatási illetve felsőoktatási rendszerről és lehetőségekről, diploma utáni bérekről szóló prezentáció. Illetve szükséges lehet kitérni az aktuális hiányszakmákra, mely elősegíti azon diákok szakmakeresését, akik nem gondolkoznak a felsőoktatásban.
- Javasolt legalább egy középiskolai gyakorlatba beépíteni a vállalkozói készség és egyéb, a vállalkozáshoz szükséges kompetenciák leírását és megismertetését, ezen kívül az általános iskolás modulba egy vállalkozói életút bemutatását. Ezzel is mélyíteni lehet a vállalkozással kapcsolatos ismereteket, lehetőségeket, vezetői tapasztalatokat. (Mindezt nagyban segítheti egy összehasonlító prezentáció elkészítése, mely a vállalkozói és munkavállalói élet előnyeire és hátrányaira fókuszál.)

Mindezek mellett természetesen javasoljuk az olyan evidens különbségeket is figyelembe venni az adaptálás folyamán, amelyekre maga a kutatás nem tért ki (pénzügyi-gazdasági különbségek – forint vs. lej, átlagkeresetek közötti különbségek, stb.; ismert sikertörténetek vagy példaképek történetei; illusztrációk érthetősége – kulturális különbségek; stb.). Ahogy természetesen szükséges olyan objektív pszichológiai tesztek használata is az adaptáció során, melyeket román nyelven validáltak, hiszen csak úgy győződhetünk meg arról, hogy valóban azokat a faktorokat vizsgálja, melyekre kifejlesztették.

A Vezetői összefoglaló végén fontos kiemelni a karrier program hiánypótló jellegét, mely segít elkerülni – többek között – a Diana Ioaneş tanácsadó által is vázolt helyzeteket, melyek az egyén és a társadalom tekintetében is rendkívül negatív következményekkel járnak: „...nagyon sokan feladják a felsőoktatási tanulmányokat, mert azt gondolják, ha nem jutnak be oda, ahova akarnak, inkább elmennek akárhova, hogy ne maradjanak otthon egy évet, és miután egy-két évet azon a tagozaton tartózkodnak, ahova beiratkoztak, rájönnek, hogy valójában nem akarnak ott tanulni, vagy nem tudnak megbirkózni a követelményekkel.”

BEVEZETÉS

A kutatás a magyarországi OTP Fáy András Alapítvány és a romániai Fundatia „Dreptul la Educatie” (Oktatáshoz Való Jog Alapítvány) stratégiai partnerségével megvalósuló, az Erasmus+ Program keretében támogatott 2014-2-HU02-KA205-000502 számú, „CareerProgramme – Going beyond borders” című projekt keretében készült a román partner által.

A kutatás elsődleges felvetése (hipotézise) az volt, hogy bár elhanyagolható földrajzi távolság van a két ország között, ráadásul történelmük több ponton összeér, ugyanakkor léteznek olyan kisebb-nagyobb társadalmi és kulturális különbségek, amelyek a – projekt keretében – megszülető karrier tréningmodulok tartalmi elemeit is érinthetik. Így maga a vizsgálat arra fókuszált, hogy a formálódó, a későbbiekben romániai viszonyokra átdolgozandó tartalom (szellemi termék) mely elemein kell majd valószínűsíthetően alakítani, változtatni az adaptáció során.

A kutatási folyamat két összetevőből állt: egy szekunder vizsgálatból, amely a már meglévő romániai kutatásokból emelte ki a fentiek értelmében releváns információkat, összefüggéseket (az ehhez használt szakirodalom jelen anyag végén, a Bibliográfia fejezetben található); valamint egy primer felmérésből, melyet a román partner, a Fundatia „Dreptul la Educatie” (Oktatáshoz Való Jog Alapítvány) munkatársai végeztek 2015 folyamán a pénzügyi, gazdasági, gazdálkodási tréningjeiken részt vevő fiatalok körében.

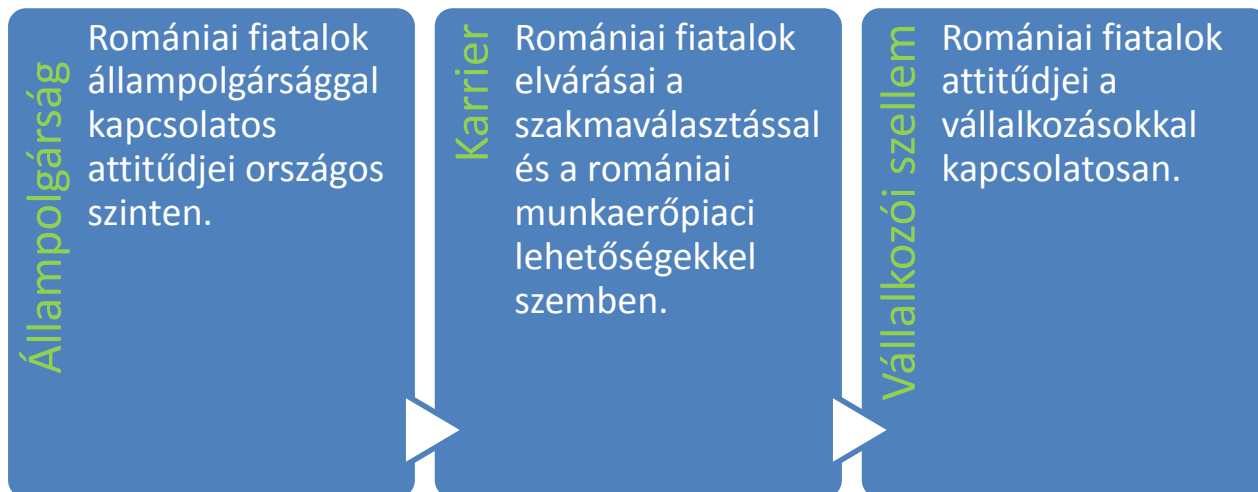
A kapott eredmények olyan iránymutató információkat tartalmaznak, amelyek elősegítik a munkafolyamat következő állomását, az adaptációt, mivel rávilágítanak a formálódó magyar karriertréningek azon tartalmi elemeire, amelyeken bizonyos okok miatt (relevancia, társadalmi igények különbözősége, stb.) majd változtatni szükséges a romániai tréningmodulok összeállításánál.

KUTATÁSI CÉLKITŰZÉSEK

A kutatás az alábbi három tartalmi elem (szempont) alapján született:

- **Állampolgárság:** a romániai tinédzserek attitűdjei a nemzeti szintű állampolgársági szempontok kapcsán
- **Karrier:** a romániai középiskolai diákok szakmaválasztásra és a romániai munkaerőpiacon rendelkezésre álló lehetőségekre irányuló elvárásai
- **Vállalkozási szellem:** a romániai diákok attitűdje a vállalkozások létrehozásával kapcsolatosan

A tanulmány soron következő fejezetei is ez alapján épülnek fel.

Az 1. fejezetben a 15 és 29 év közötti romániai fiatalok fent említett attitűdjei kerülnek elemzésre, hangsúlyt fektetve a romániai tinédzserekre.

Feltételezésünk a következő volt: A romániai fiatalok egyre inkább bizonytalanok ítélik meg a romániai munkaerő-piaci lehetőségeket, illetve a növekvő korrupció és az alacsony megélhetési szint miatt egyre többen gondolkoznak abban, hogy külföldön kezdjék meg/folytassák karrierjüket.

Jelen tanulmány legfontosabb témakörét a tinédzserek és az ő gondolataik, elvárásaik képezik, ugyanakkor egyfajta holisztikus megközelítés értelmében kiemelten fontos a romániai fiatalok hazájukkal és a jelenleg rendelkezésre álló lehetőségekkel szembeni attitűdjeinek a megértése. Szükséges ugyanis megérteni, hogy a életkor előrehaladtával milyen irányban fejlődik a tinédzserek attitűdje a munkaerő-piacra és az ország intézményeivel fennálló kapcsolatuk során. Ugyanis akárcsak Magyarországon, Romániában is a legtöbb pályakezdő fiatalban felmerül a „Menjek vagy maradjak?” kérdés, amit (külföldi munkavállalás) nagyban befolyásol a jelenlegi romániai helyzettel és lehetőségeikkel kapcsolatos véleményük.

Mindehhez leginkább a Friedrich Ebert Stiftung által 2014-ben közölt "Fiatalok Romániában: gondok, törekvések, hozzáállások és életstílus" című tanulmány, annak adatai, eredményei kerültek elemzésre.

A 2. fejezet a középiskolai tanulók szakmaválasztására és a romániai munkaerő-piacra történő utólagos integrációra vonatkozó lényeges kérdések megválaszolásával foglalkozik.

Feltételezéseink a következők voltak: A romániai fiatalok körében vannak preferenciák arra vonatkozóan, mely mesterségek, szakmák azok, amelyeket inkább gyakorolnának. A romániai fiatalok körében fennáll az a veszély, hogy kerülnek az iskolát és a rossz tanulmányi átlag miatt eltanácsolják őket, mely hátráltatja a sikeres jövő- és karriertervezést. Illetve egyre kevesebb romániai fiatalban van jelen az a motiváció, hogy felsőfokú végzettséggel rendelkezzen.

Ebben a fejezetben bemutatásra kerül az a két lényeges probléma, amelyekkel a romániai oktatási rendszernek jelen napjainkban szembe kell néznie. Ezek olyan problémák, amelyeknek közvetlen következményei vannak a fiatalok munkaerő-piaci integrációjának folyamatára. Mindez az UNICEF által 2014-ben közzétett eredményekből rajzolódik ki.

Az erre irányuló következtetések levonásának érdekében elemzésünket elsősorban a nemzeti szinten megvalósított tanulmány nyomán nyert eredményekre alapozzuk, amelyek publikusan is elérhetőek voltak. Az egyik ilyen tanulmány a *D&D Research, eJobs és Samsung Electronics* által 2014-ben készített nyolcezer, 16 és 18 év közötti fiatal bevonásával történt vizsgálat.

Másodsorban összefoglaljuk az Erasmus+ projekt keretén belüli, a fiatalok attitűdjeire vonatkozó, 14 és 19 éves diákok számára kidolgozott, majd a romániai diákokkal kitöltetett „*CareerProgramme - Going beyond borders*” című kérdőívek válaszait.

Ezen eredmények azért kiváltképp fontosak, mert segítenek rávilágítani arra, mely területek azok, amelyekben a romániai fiatalok karrierként gondolkoznak, amelyekben karrierlehetőséget látnak, vagy amelyek említésére a leendő román tréningorozatban társadalmi igény van. Illetve bemutatják azt, milyen szinten gondolkoznak a karrierjükről, pályaorientációról, stb., mennyire tudatosak ezek építésében.

A 3. fejezet egy átfogó képet segít kialakítani a romániai vállalkozásokról, a tapasztalattal rendelkező vállalkozók és a vállalkozás területén érdeklődést tanúsító romániai fiatalok véleményét figyelembe véve. Ennek alapja az EY Romania társaság által 2015-ben közzétett „*Román Vállalkozások Barométere*” című komplex tanulmány.

Feltételezésünk a következő volt: A romániai fiatal generáció számára egyre fontosabb a munka világában a függetlenség, melyet sokszor a vállalkozói léttel azonosítanak. Így feltételezzük, hogy a fiatal munkavállalók nagy hajlandóságot mutatnak vállalkozás elindításához.

A 4. fejezet célkitűzése a jelen tanulmányban azonosított kulcsfontosságú pontok összefoglalása. Azaz ezek alapján a programmal kapcsolatban kulcsszereppel bíró területek a tanulmányban:

- ✓ **1. fejezet:** állampolgárság, foglalkoztatottság, vállalkozói szellem
- ✓ **2. fejezet:** a középiskolai tanulók szakmaválasztása és a romániai munkaerő-piacon való integrációja
- ✓ **3. fejezet:** romániai vállalkozások összefoglalása romániai fiatalok véleményének figyelembe vételével
- ✓ **4. fejezet:** kulcsfontosságú konklúziók összefoglalása

1. FEJEZET

ROMÁNIAI FIATALOK ATTITÚDJE A NEMZETI SZINTŰ TÁRSADALMI-GAZDASÁGI SZEMPONTOKHOZ

1.1 Fiatalok percepciója a nemzeti szinten legsúlyosabb társadalmi-gazdasági problémákra vonatkozóan

A romániai fiatalok saját jövőjükre (szakmai terület kiválasztása, karrier építése, a havi jövedelemre irányuló elvárások) vonatkozó elvárásainak elemzését megelőzően pontosan tisztában kell lennünk a fiatalok származási országukkal illetve az ország által nyújtott lehetőségekkel kapcsolatos, valamint a román társadalom általános fejlődésére irányuló percepciójával.

A vizsgált kiemelt tanulmányban ("Fiatalok Romániában: gondok, törekvések, hozzáállások és életstílus", Friedrich Ebert Stiftung, Bukarest, 2014.), amelynek célcsoportjába a 15-29 év közötti fiatalok tartoztak, az első drasztikus tényező, ami a Romániára irányuló percepciót illeti, az ország meglehetősen hátrányos értékelését mutatja. A megkérdezett fiatalok alig több, mint egynegyede véli úgy, hogy Románia jó irányban halad, viszont a fiatalok kb. kétharmada azt gondolja, hogy Románia rossz irányban halad (a válaszadók 9%-a nem volt hajlandó válaszolni erre a kérdésre).

Összehasonlítva ezeket a válaszokat a 2014. év augusztusában közzétett hasonló tanulmány keretén belül a romániai felnőtt népesség által adott válaszokkal, megfigyelhetjük a percepció igen jelentős eltéréseit. A felnőtt népesség 75,8%-ának negatív percepciója van Románia fejlődési irányát illetően, a fiatal népesség 64,5%-ához képest. A felnőtteknek csak 20%-a érzékeli azt, hogy Románia fejlődése helyes irányban halad, a fiatalok 26,4%-ához képest.

Az adatok alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy a romániai körülményekkel szemben a fiatal népesség általános percepciója bizakodóbb, mint a felnőtt népességé.

A fiatal népesség soraihoz tartozó válaszadók részletesebb elemzése nyomán kiderült, hogy a román társadalom fejlődésére vonatkozóan a tizenévesek percepciója bizakodóbb, viszont a 25 éves kor feletti fiatalok már nem osztoznak ugyanazon pozitív percepción.

A származási régió alapján lényeges a különbség a válaszadók véleménye között: a Munténiából származó fiatalok sokkal kritikusabb álláspontot képviselnek a társadalommal szemben, mint az ország más régiójában élő fiatalok. Az ország fejlődési irányát pozitívan és negatívan megítélők aránya 3,5 az 1-hez.

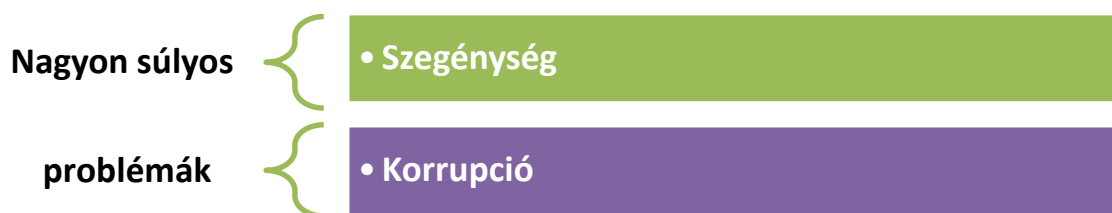
A válaszadásokból megfigyelhető, hogy a régiók között nem a gazdasági különbség az összefüggés az érzékelési különbségek kapcsán, hanem a percepciók közötti eltérések forrásának sajátos kulturális és történelmi jellegű gyökerei lehetnek, tehát minden egyes régió esetén meghatározó.

Érdekes, hogy a román társadalmat kritizáló válaszadók többsége Bukarestben, az ország fővárosában lakik.

Ennek lehetséges magyarázata, hogy a bukaresti fiatalok sokkal könnyebben hozzáférnek az oktatási és képzési programokhoz.

Az információkhoz való hozzáférés, valamint a román fejlesztési programoknál sikeresebb fejlesztési programok rendelkezésre állása lehet az egyik valószínű magyarázata a fiatalok negatív hozzáállásának ebben a régióban. A fiatalok saját jövőjükre irányuló elvárásai nem állnak összhangban a Romániában jelen pillanatban fennálló valós lehetőségekkel.

A fiatalok nagy része által jelzett lényeges problémák a román társadalomban a következők:

A fiatalok az alábbi gazdasági és politikai jellegű másodlagos problémákat is jelezték: a nem hatékony közegészségügyi rendszer, a munkahelyek bizonytalansága, a munkanélküliség és a villamos energia magas költségei.

A válaszadó fiatalok nagy része a fent felsorolt problémákat súlyosnak vagy nagyon súlyosnak vélte.

A legtöbb fejlett társadalommal ellentétben a romániai ifjúság nem érzékeli komoly problémának a környezetszennyezést, a klímaváltozást és a terrorizmus fenyegetését.

A problémák súlyosságának megítélése függ a válaszadók származási régiójától, például a Moldvában élő fiatalok soraiban a szegénységet komoly problémának érzékelik, mert ennek a régiónak a gazdasági fejlődése alacsonyabb szintet mutat, mint Munténiában és Erdélyben.

A korrupció problémájára vonatkozóan, a tizenéveseket kevésbé foglalkoztatja a korrupció társadalomra mért hatása, mint a 20-24 év közötti fiatalokat vagy a 25 éves kor feletti fiatalokat. Ez magyarázható a tinédzserek állami intézményekkel való korlátozott kapcsolatával.

A korrupciót nagyon súlyos problémának érzékelik, különösen a munténiai és a moldvai régiókban, a mélyebb demokratikus hagyományokkal rendelkező Erdélyben a közvélemény korrupcióra irányuló percepciója kevésbé súlyos.

Arra a kérdésre, hogy: "Mennyire súlyos a korrupció a román társadalomban?", a korrupció problémájának percepciója a 15-19 év közötti válaszadó fiatalok körében: nagyon súlyos – 56,5%, súlyos – 33,6%, kevésbé súlyos – 7,3%, nem nagyon súlyos – 2,5% szerint.

A fiatalok körében a másik aggodalomra okot adó probléma az egészségügyi rendszer.

Arra a kérdésre, hogy: „Mennyire súlyosak a közegészségügyi rendszer problémái a román társadalomban?“, az az eredmény született, hogy a Moldvában tartózkodó válaszadók ezt a problémát sokkal súlyosabbnak érzik, mint a bukaresti válaszadók.

Ugyanakkor a Munténiában lakó fiatalok súlyosabbnak érzékelik ezt a problémát, mint az Erdélyben lakó fiatalok. A válaszok függenek az adott régió közegészségügyi rendszerének teljesítményétől.

A 15-19 év közötti fiatalok úgy érzékelik, hogy a romániai közegészségügyi rendszer problémája: nagyon súlyos – 45,3%, súlyos – 44%, kevésbé súlyos – 8,9%, nem nagyon súlyos probléma – 1,8% szerint.

Ennek ellenére a tizenévesek kevésbé súlyos problémának tartják a villamos energia magas költségeit a 19-29 év közötti fiatalokhoz viszonyítva, akiket jobban érdekel ez a szempont, mivel közvetlen módon negatív hatással van a havi jövedelmükre.

A romániai fiatalok között ugyancsak aggodalomra ad okot a munkaerő-piaci volatilitás, a munkahely bizonytalansága.

A munkaerőpiac problémája elsősorban a vidéki származású vagy vidéken tartózkodó fiatalok körében ad okot aggodalomra, mert a vidéki területeken korlátozott a munkahely kínálat.

Azt a kérdést, hogy: „Mennyire súlyos a román társadalom munkahelyi bizonytalanságra irányuló problémája?“, a vidéki környezetből származó válaszadók 65,2%-a úgy ítéli meg, hogy nagyon súlyos probléma, viszont a városi környezetben élőknek csak az 58,1%-a osztja ezt a véleményt.

A 15-19 év közötti válaszadók 52,5%-a nagyon súlyos problémának érzékeli a munkahelyi bizonytalanságot, 36,5% súlyosnak érzékeli, 9,6% kevésbé súlyosnak és a fiataloknak csak 1,3%-a érzékeli nem nagyon súlyosnak.

1.2 A tizenévesek román társadalomra irányuló percepciójának változása az életkor előrehaladtával

Mint korábban említettük, a tinédzserek román társadalomra irányuló percepciója folyamatosan változik az életkor előrehaladtával.

Egyrészt a tizenévesek és a 20-24 év közötti fiatalok, másrészt a 25 éves kor feletti fiatalok percepciója közötti lényeges különbség a jelenlegi román társadalommal szembeni optimizmus mértékével, a társadalom fejlődési irányával, valamint a meglévő lehetőségekkel magyarázható.

Ezen percepciók közötti különbség lehetséges magyarázata a tinédzserek állami intézményekkel való korlátozott kapcsolata. A fiatalok nem vagy csak kis mértékben tapasztaltak a korrupcióra és a rossz hatékonyságú rendszerre irányuló problémákat.

A percepció változására irányuló másik meghatározó tényező a munkaerő-piacca kialakított kapcsolat.

Tekintettel arra, hogy a romániai tinédzserek mintegy 80%-a pénzügyi szempontból a szülőktől vagy rokonoktól függ, vagy velük közös lakásban él, nincs valós elképzelésük a romániai társadalom kíméletlen realitásáról, nincs kialakult reális képük az átlagos bevétel és az elsőbbségi pénzügyi szükségletek közötti arányról, mint például: lakbér, közművek, stb.

Ezért a pénzügyi jellegű problémákat (a munkaerőpiac bizonytalansága, a munkanélküliség, a villamos energia magas költségei, stb.) a 19 éves kor feletti fiatalok súlyosabbnak ítélik meg.

A fiatalok válaszai a román társadalomban azonosított problémák alapján kerültek csoportosításra: szegénység, korrupció, a közegészségügyi rendszer rossz hatékonysága, a villamos energia magas költségei és a munkaerőpiac bizonytalansága. A csoportosítás célja a problémákra irányuló percepció-változás mértékének meghatározása az életkor előrehaladtával, a közvetlen tapasztalat és a fent felsorolt problémák tudatosodása során.

A fiatalok által adott válaszok összehasonlítása a 15-19, 19-24 és 25-29 év közötti korosztályokban.

1. A 15-19 év közötti fiatalok válaszainak összefoglalása:

	A 15-19 év közötti fiatalok percepciója a problémákra vonatkozóan:	P.I.P. Nagyon súlyos	P.I.P. Súlyos	P.I.P. Kevésbé súlyos	P.I.P. Nem nagyon súlyos
1	Szegénység	56,50%	36,40%	5,30%	1,80%
2	Korrupció	56,50%	33,60%	7,30%	2,50%
3	Közegészségügyi rendszer	45,30%	44,00%	8,90%	1,80%
4	A munkaerőpiac bizonytalansága	52,50%	36,50%	9,60%	1,30%

(Megjegyzés: P.I.P = "Problémára irányuló percepció" rövidítése)

2. A 19-24 év közötti fiatalok válaszainak összefoglalása:

	A 19-24 év közötti fiatalok percepciója a problémákra vonatkozóan:	P.I.P. Nagyon súlyos	P.I.P. Súlyos	P.I.P. Kevésbé súlyos	P.I.P. Nem nagyon súlyos
1	Szegénység	65,1%	31,9%	2,8%	0,2%
2	Korrupció	68%	27,7%	3,5%	0,9%
3	Közegészségügyi rendszer	52,7%	39,1%	7,8%	0,4%
4	A munkaerőpiac bizonytalansága	65%	30,9%	3,5%	0,6%

(Megjegyzés: P.I.P = "Problémára irányuló percepció" rövidítése)

3. A 25-29 év közötti fiatalok válaszainak összefoglalása:

	A 25-29 év közötti fiatalok percepciója a problémákra vonatkozóan:	P.I.P. Nagyon súlyos	P.I.P. Súlyos	P.I.P. Kevésbé súlyos	P.I.P. Nem nagyon súlyos
1	Szegénység	72,2%	24,9%	1,9%	1,1%
2	Korrupció	72,8%	23,7%	2,2%	1,3%
3	Közegészségügyi rendszer	56,4%	36,6%	6,4%	0,55%
4	A munkaerőpiac bizonytalansága	66,9%	28,2%	4,3%	0,5%

(Megjegyzés: P.I.P = "Problémára irányuló percepció" rövidítése)

A tizenévesek szegénységi problémára irányuló percepciójának változása az életkor előrehaladtával

A megkérdezettek válaszainak összehasonlításával megállapítható, hogy a szegénység kapcsán a problémát nagyon súlyosnak tekintők aránya növekszik az életkor előrehaladtával. A 15-19 év közötti válaszadók 56,5%-a, míg a 19-24 év közötti

válaszadók 65,1%-a tekinti a román társadalom nagyon súlyos problémájának a szegénységet, ami 8,6%-os növekedést mutat az életkor előrehaladtával.

A 25 éves kor feletti válaszadók körében ez az érték 72,2%, ami jelentős, 7,1%-os növekedést mutat.

Összegezve: a román társadalom szegénységi problémáját nagyon súlyosnak érzékelő fiatalok aránya növekszik az életkor előrehaladtával (a 15-19 év közöttiek 56,5%-a áll a 25-29 év közöttiek 72,2%-ával szemben).

1.3. A tinédzserek percepciójának változása az életkor előrehaladtával a korrupció problémájára vonatkozóan

Az adatok összehasonlításával elemzésre kerülnek a korrupció problémájára vonatkozó percepció változásai.

A 15-19 év közötti válaszadók 56,5%-a a korrupciót nagyon súlyos problémának tekinti, ez az arány növekszik a 19-24 év közötti fiatalok körében, eléri a 68%-ot, a 25 éves kor feletti fiatalok körében pedig eléri a 72,8%-ot.

A román társadalom szintjén észlelhető korrupció esetében is megfigyelhető a problémára irányuló percepció növekedése az életkor előrehaladtával 56,5%-ról 72,8%-ra, amely ezek szerint lényeges, 16,3%-os növekedést eredményez.

1.4. A tizenévesek közegészségügyi rendszerre irányuló percepciójának változása az életkor előrehaladtával

Ami a fiatalok korosztályhoz viszonyított percepcióját illeti a közegészségügyi rendszerre vonatkozóan, itt is azon válaszadók számának növekedését észlelhetjük, akik a problémát súlyosnak érzékelik, habár a közegészségügyi rendszer hatékonyságára irányuló percepció növekedése nem olyan látványos, mint a szegénység és a korrupció esetében. A problémát nagyon súlyosnak érzékelő tizenévesek aránya 45,3%, a problémát ugyancsak nagyon súlyosnak érzékelő 19-24 év közötti fiatalok aránya 52,7%, míg a 25-29 év közötti fiatalok 56,4%-a azonosítja a fent említett problémát nagyon súlyosnak.

Következésképpen a közegészségügyi rendszer hatékonysága esetében is az életkor előrehaladtával jelentősen, 11,1%-kal növekedik azon válaszadók aránya, akik a problémát nagyon súlyosnak érzékelik.

1.5. A tizenévesek percepciójának változása az életkor előrehaladtával a munkaerőpiac bizonytalanságára vonatkozóan

Egy stabil munkahely megtalálása és biztosítása az egyik legfontosabb szempont egy fiatal életében, ezért külön figyelmet szentelünk a fiatalok percepciójának, ami a román munkaerőpiac problémájának súlyosságát illeti.

A romániai munkaerő-piacra irányuló percepció egy érdekes szempontja a percepció alapvető megváltozása a 19-24 év közötti fiatalok körében, amikor a legtöbb fiatal első alkalommal kerül kapcsolatba a munkaerő-piacca.

Az adatok elemzése során megfigyelhetjük, hogy a 15-19 éves válaszadók 52,5%-a, míg a 19-24 év közötti fiatalok 65%-a érzékeli nagyon súlyos problémának a romániai munkaerőpiac bizonytalanságát, ami 12,5%-os növekedést mutat.

Érdekes, hogy a 25 éves kor feletti fiatalok percepciója erre vonatkozóan kismértékű, csak 1,9%-os növekedést mutat.

Mindezen problémák, amelyek akár súlyosak vagy nagyon súlyosak a fiatalok szerint, erős vágyat keltenek bennük, hogy kivándoroljanak.

Ennek megvalósítása érdekében a legfőbb cél a nyelvi készségek fejlesztése Románia népessége körében; az Eurostat által közzétett jelentés szerint 2013-ban a lakosság 72%-a beszélt legalább egy idegen nyelvet.

Összegezve mindezt:

Feltételezés:

A romániai fiatalok egyre inkább bizonytalannak ítélik meg a romániai munkaerő-piaci lehetőségeket, illetve a növekvő korrupció és az alacsony megélhetési szint miatt egyre többen gondolkoznak abban, hogy külföldön kezdjék meg/folytassák karrierjüket.

Kiemelt kutatási adatok:

- A 15-29 év közötti fiatalok körében az első drasztikus tényező, ami a Romániára irányuló percepciót illeti, a tartózkodási ország meglehetősen hátrányos értékelését mutatja, pontosabban: a megkérdezett fiatalok negyedénél kevesebbje úgy véli, hogy Románia jó irányban halad, viszont a fiatalok kb. kétharmada úgy véli, hogy Románia rossz irányban halad.
- A fiatalok nagy része által jelzett lényeges problémák a román társadalomban a következők: szegénység és korrupció, a közegészségügyi rendszer hatékonytalansága, a munkahelyek bizonytalansága és a munkanélküliség, a villamos energia magas költségei.
- A 15-19 év közötti fiatalok válaszai a következők: 52,5% nagyon súlyos problémának érzékeli a munkahelyi bizonytalanságot, 36,5% súlyosnak, 9,6% kevésbé súlyosnak érzékeli, míg a fiataloknak csak 1,3%-a érzékeli nem nagyon súlyosnak.

Következtetés:

A mai 15-29 év közötti romániai fiatalok jelentős része inkább külföldön képzei el az életét, mint munkavállaló, abban a reményben, hogy egy fejlettebb gazdasági helyzetű országban kevésbé van jelen a szegénység, a korrupció, a munkanélküliség és magasabb életszínvonalon élhet.

Javaslat:

Ebből kiindulva javasoljuk, hogy a romániai adaptációban a magyarországinál hangsúlyosabb szerepet kapjanak a külföldi (EU-s) munkavállalással kapcsolatos tartalmi elemek. Mindehhez egy külföldi munkavállalás helyzetét, lehetőségeit bemutató prezentáció elkészítése és beágyazása lehet szükséges.

2. FEJEZET

A ROMÁNIAI TINÉDZSEREK HOZZÁÁLLÁSA A PÁLYAVÁLASZTÁSHOZ ÉS A ROMÁNIAI MUNKAERŐ-PIACI INTEGRÁCIÓHOZ

2.1 Szakmai és pénzügyi jövő

Jelen tanulmány második fejezetének célja megválaszolni olyan alapvető kérdéseket, mint a romániai tinédzserek hozzáállása a szakmai és pénzügyi jövőjükhöz.

Erre vonatkozó lényegbevágó következtetések levonása érdekében elemzésünket jelen fejezet első részében egy 2014-ben nemzeti szinten lefolytatott felmérés eredményeire alapozzuk, amely a D&D Research, eJobs és a Samsung Electronics Románia együttműködése révén jött létre.

Ennek a felmérésnek az volt a fő célja, hogy megállapítsa azokat a tevékenységi területeket és mesterségeket, melyeket a romániai diákok kedvelnek. A felmérést 8.000, 16 – 18 éves korú romániai fiatal körében végezték el.

A kérdésekre választ adó tinédzserek a következő városok lakosai: Arad, Baia Mare (Nagybánya), Bistrița Năsăud (Beszterce Naszód), Timișoara (Temesvár), Brăila, Buzău (Bodzavásár), Iași (Jászvásár), Piatra Neamț (Karácsonkő) Roman (Románvásár) és Suceava (Szucsáva).

Az egyik legfontosabb következtetés, hogy bármilyen szakterület felé irányulnak a romániai tinédzserek, egy dolog biztos: jelentős eltérés van egyrészt a fiatalok által kedvelt szakmák, másrészt pedig a romániai munkaerőpiac valós lehetőségei között.

Ugyanakkor a romániai munkaerőpiac telítettségét mutat bizonyos szakterületeken, melynek következtében sok fiatalnak teljesen más szakterületen kell dolgoznia, mint amire szakosodott.

Ami a választott szakterületet illeti, a romániai tinédzserek legnagyobb része az információs technológia területén szeretne dolgozni, a megkérdezettek 14,2%-a a programozó szakma mellett dönt, míg további 10,7% a számítógépes hálózati mérnöki szakmát részesíti előnyben.

A romániai diákok által kiemelten kedvelt foglalkozás az ügyvédi szakma, 13,7%-uk ezen pályára kíván lépni.

Ugyancsak jelentős százalékát vonzza a fiataloknak a művészetek és a kultúra, 10% látja önmagát a jövőben hivatásos színészként.

A vállalkozói tevékenység vonzónak bizonyul sok tinédzser esetében; a mintegy 8.000 megkérdezett 9,2%-a a jövőben saját vállalkozást óhajt indítani; e terület vonzása annak tulajdonítható, hogy egyrészt nagy innovációs potenciállal bír, a társadalmat fejlesztheti, másrészt az új generációt nemcsak az anyagi elismerés motiválja, hanem annak az érzése is, hogy hozzájáruljon annak a közösségnek a fejlesztéséhez, amelynek tagja.

Az orvostudomány is azon szakterületek közé tartozik, amelyek iránt a fiatalok magas számban érdeklődnek, 8,5%-uk sebész, 5,2%-uk kardiológus és további 5,2%-uk fogorvos szeretne lenni.

A felmérések alapján a fiatalokat vonzza a pénzügyi terület, mintegy 6,2% állítja, hogy a jövőben könyvelő szeretne lenni.

Nem utolsó sorban, a romániai fiatalokat továbbra is vonzza az építészet és a várostervezés, 5,9% fejezte ki azon óhaját, hogy építésszé váljon.

Annak ellenére, hogy a romániai tinédzsereket vonzzák a fennebb felsorolt foglalkozások, pszichológiai profiljuk azt mutatja, hogy barátságos jelleműek, szívesen működnek közre másokkal, barátokat szerezve; ilyen típusú lélektani profilnak viszont jobban megfelelne, ha humán jellegű, vagy a szolgáltatások területéről való foglalkozást választanának.

A fiatalok előnyben részesítenek egyes foglalkozásokat annak befolyása alatt, amely területről vagy régióból valók; például az ország keleti részén élők gyakorlati mesterségeket választanak (programozó, ügyvéd, menedzser), miközben a nyugati országrészen élők túlsúlyban humán jellegű foglalkozást választanának.

Ha arról van szó, hogy foglalkozási területet vagy szakmát kell választani, nyilvánvalóan jelentős különbség van a lányok és a fiúk vágyai között.

A fiúk leginkább programozók, rendszermérnökök és menedzserek szeretnének lenni, míg a lányok általában az ügyvédi, színészi vagy sebészi szakmát választják:

(**Forrás:** a Samsung "Trends of Tomorrow", valamint a "D&D Research, eJobs és Samsung Electronics Romania" 2014-ben lefolytatott "Trends of Tomorrow" felmérése)

A felmérés adatai alapján tiszta képet alkothatunk a romániai tinédzserek lelki profiljáról, miszerint a tinédzserek 35,4%-a megfelel a vállalkozó szellemű típusnak: kommunikációs és vezetői készséggel rendelkezik, miközben gyakran hiányzik a tudományos hajlama, általában a vezetői és környezetében levőkre gyakorolt irányítói tevékenységeket kedveli.

A fiatalok 17,2%-a oknyomozó típusú: matematikai adottságokkal rendelkezik, és szívesebben dolgozik magában, mivel arra törekszik, hogy valami újat fedezzen fel.

A szociális szelleműeket (15,2%) motiválják az olyan tevékenységek és szakmák, amelyekkel a környezetükben lévő embertársaikat segíthetik.

A fiatalok 14,1%-a a művészi típushoz tartozik. Ők művészi hajlammal rendelkeznek, és szívesebben dolgoznak kreatív ötletekkel, nem kedvelik ugyanis a szabályokat és a rutint.

A lépcső utolsó fokán helyezkednek el a konvencionális típusúak 9,6%-kal, valamint a realista típusúak 8,5%-kal.

A konvencionális típusúak gyakorlati adottságokkal rendelkeznek, másrészt viszont hiányzik a tudományos művészeti kézségük. Nem esik nehezükre pontos szabályok betartása, mivel világosan megszerkesztett tevékenységekre és egyértelműen meghatározott eljárásokra van szükségük.

Úgyszintén, a művészi típussal ellentétben, jól viszonyulnak a rutinhoz.

Nem utolsó sorban, a realisták szívesen űznek szabadban végezhető tevékenységeket és szeretnek munkaeszközökkel és felszerelésekkel dolgozni.

(**Forrás:** a Samsung "Trends of Tomorrow", valamint a "D&D Research, eJobs és Samsung Electronics România" 2014-ben lefolytatott "Trends of Tomorrow" felmérése)

2.2 Az Erasmus+ projekt keretén belüli, "CareerProgramme - Going beyond Borders" című kérdőívben adott válaszok számszerűsítése

Jelen alfejezetben a primer vizsgálat és annak eredményei szerepelnek. Az adatfelvétel 14 és 19 év közötti diákok körében történt 2015 utolsó negyedében.

A kérdőív a romániai fiatalok jövőjére vonatkozó 17 magas érdekeltsgű kérdést tartalmaz, de a tanulmány ezen része csak az alábbi 14 kérdést számszerűsíti és elemzi:

1. „Tudod mivel fogsz foglalkozni középiskolai tanulmányaid befejeztével?”
2. „Tudod-e konkrétan, mi szeretnél lenni vagy mivel szeretnél foglalkozni, miután a munkapiac alkalmazottja leszel?”
3. „Gondoltál-e arra, hogy tanulmányaid befejeztével külföldön dolgozz?”
4. „Mennyire látod tisztán erősségeidet?”
(Egy jövőbeli pályaválasztás esetén)
5. „Mennyire ismered jól a korosztályodra jellemző romániai munkapiac pályaválasztási lehetőségeit?”
6. „Mennyire érted világosan egyes foglalkozások elnevezését?”
7. „Mely kritériumok alapján fogod eldönteni, milyen pályát választasz?”
8. „Teszeli-e tudatos lépéseket annak érdekében, hogy elérj célokat a karriered megválasztásában?”
9. „Ha igen, pontosítsd, mit teszel!”
10. „Úgy érzed, szükséged lenne tanácsadásra/ tájékoztatásra a karriereddel kapcsolatban?”
11. „Milyen nemű tanácsadást/ tájékoztatást választanál a karriereddel kapcsolatban?”
12. „Mint a választandó szakma újonca, milyen havi jövedelmet szeretnél kapni és mennyi az a reális jövedelem/fizetés, amelyet gondolsz, hogy megkapsz?”
13. „Romániában mennyi a nettó átlagkereset?”
14. „Miként látod önmagad a jövőben?”

Az eredmények és az azokból készült grafikonok a tanulmány végén lévő mellékletben található.

2.3. A romániai munkaerő-piaci integráció romániai fiatalok előtt álló akadályai

Sok tényező létezik, amelyekkel foglalkoznunk kell, amikor az ifjúság problémáiról beszélünk azzal kapcsolatban, hogyan tud megfelelő munkát találni és sikeresen beilleszkedni a munkaerőpiacra, de jelenleg két kérdésre fókuszálunk, amelyek negatív hatással vannak a fiatalok munkaerő-piaci integrációjára:

1. Az érettségi előtti kimaradás az iskolából.
2. A képzettség szintjének csökkenése a munkaerő-piaci integrációhoz viszonyítva.

2.4. Érettségi előtti kimaradás az iskolából

Egy, az UNICEF által az oktatás terén végzett 2014-ben közzétett tanulmány szerint körülbelül 19%-a a 15-18 év közötti fiataloknak nem jár iskolába.

Az Oktatási Minisztérium által legutóbb közzétett számadat szerint ez 17%, az Európai Bizottság 17,4%-ot jelez, miközben az EU 12,8%-ra tartja.

A lemorzsolódás legnagyobb veszélye a vidéki területeken élő fiatalok körében fenyeget, a veszély 40%-kal nagyobb, mint a városban élő fiatalok esetében.

A felmérés során figyelemmel kísérték a tinédzserek (15-18 év közötti fiatalok) helyzetét a 2010-2011. és 2011-2012. tanévekben.

A 2010-2011. tanévben körülbelül 183.000, a 2011-2012. tanévben pedig 174.000 tinédzser nem vett részt az állami oktatási rendszerben.

Ezek a számok magukban foglalják Románia 15-18 év közti lakosságának a 19%-át.

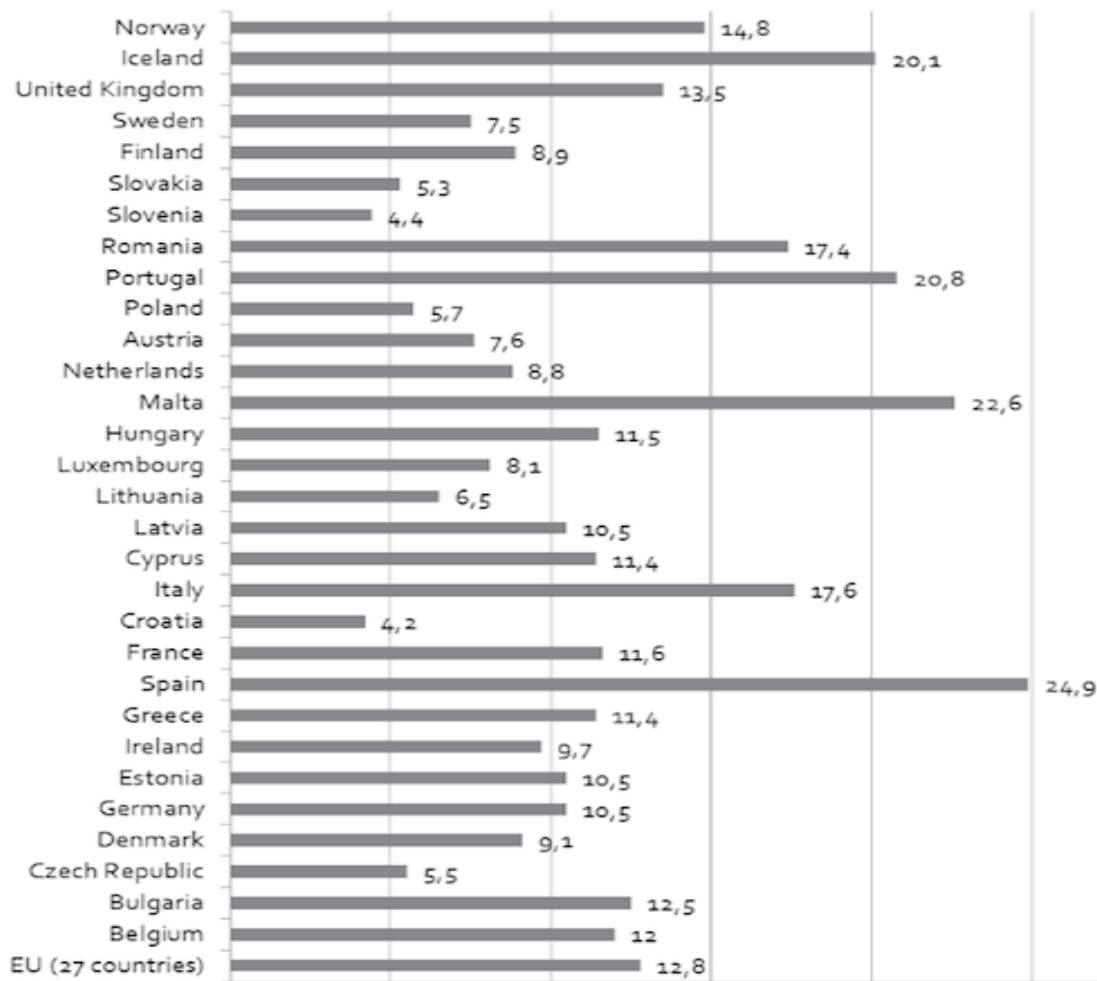
A jelentés szerint a lemorzsolódás általi kirekesztés legnagyobb kockázata a vidéki fiúkhöz kapcsolódik (6%, a városi fiúk 4,7%-ához viszonyítva).

A 2012. évben a lakosság oktatási rendszeren kívüli legnagyobb hányada a 16 évesek között volt (közel 85%) és mintegy 85% csak középfokú végzettségre tett szert. Ezen számadatok azt jelzik, hogy a 15-18 éves lakosság jelentős százaléka, mely az oktatási rendszeren kívül áll, hátrányos helyzetben van, ami a későbbi munkaerő-piacra való integrációt illeti.

Egyidejűleg a roma etnikumú tinédzserek 20 százaléka a 15-18 év közti lakosság oktatási rendszeren kívüli részében tükrözi ezen réteg hátrányos helyzetét, ami az oktatást illeti.

A legalacsonyabb iskolázottsági arányt az északkeleti régióban tartják nyilván, mely régió alacsony gazdasági fejlettségi szinten van, míg a legmagasabb iskolázottsági arányt Bukarest-Ilfov-ban, ahol a gazdasági fejlettség a legmagasabb szinten van.

Az Európában 2013-ban regisztrált lemorzsolódás arányát feltüntető összehasonlító adatok az alábbiak:

(Forrás: Eurostat, 2013)

Elemelve az Eurostat által szolgáltatott adatokat, ami a lemorzsolódást illeti, megállapítható, hogy a 2013-ban, európai szinten, Románia az ötödik helyet foglalta el, 17,4%-os arányban, magasabb arányt csak Spanyolország (24,9%), Málta (22,5%), Portugália (20,8%) és Izland (20,1%) mutatott.

Hangsúlyozzuk, hogy a fiatalok munkaerő-piacra való sikeres integrációjának egyik alapvető feltétele – nemcsak a román, hanem bármilyen társadalomban – a középiskola mint oktatási forma elvégzése.

A bizonyítvány hiánya, ami tanúsítja egy oktatási intézményben végzett tanulmányok befejezését, legyen az akár szakiskola, megnehezíti annak a folyamatát, hogy a fiatal egy hosszú távon biztosított munkahelyet találjon, mivel a befejezetlen tanulmányokkal rendelkező jelölteket megelőzik azok, akik bizonyítani tudják iskolai végzettségüket.

2.5 A képzettség szintjének csökkenése a munkaerő-piaci integrációhoz viszonyítva

A második probléma, amit itt bemutatunk, ugyancsak kiemelkedő fontosságú, amikor a pályaválasztásról és a munkaerő-piaci integrációról, valamint egy egyén képességeinek és tehetségének maximális hasznosításáról beszélünk: a képzettség szintjének csökkenése a munkaerő-piaci integrációhoz viszonyítva.

Szakértők arra figyelmeztetnek hogy 2013-tól jelen pillanatig a diplomások száma majdnem a felére csökkent.

Azt állítják, hogy a fiatalokat a román oktatási rendszer szűklátókörűsége miatti motivációhiány arra készteti, hogy végül feladják egyetemi tanulmányaikat, ezért Románia kockáztatja, hogy az európai tagállamok olcsó munkaerő forrásává válik, annak ellenére, hogy az Európai Unió felkérte Romániát, hogy 2020-ig növelje a felsőoktatási intézmények diplomásainak számát.

Ugyanakkor a román oktatási rendszerben a diákok nem részesülnek pályaválasztási tanácsadásban, amelyre nagy szükség volna annak érdekében, hogy a fiatalok el tudják dönteni, milyen főiskola felel meg nekik és milyen pályát akarnak választani, így sok diák úgy dönt, hogy feladja tanulmányait a középiskola elvégzése után.

Konkréten a statisztikák azt mutatják, hogy a 2013-2014. tanévben a felsőoktatásban a diplomások száma 95.000 fő volt, összehasonlítva a 136.000 fővel a 2011-2012. tanévben.

Tincuța Apăteanu oktatásügyi szakértő állítja, miszerint „a demográfiai visszaesés, a diákok teljesítménye az érettségien, a szegénység, az egyetemi tanulmányok hitelvesztése és az egyes közvéleményt alkotó személyek nyilvánosság előtt folytatott kampánya vezetett ehhez a szörnyű helyzethez, amelyben a szakadék egyre mélyül köztünk és más európai országok között. A diplomások aránya nálunk a legkisebb a teljes egészében foglalkoztatott lakosság számához viszonyítva[...]ezért különösen szükségessé válik, hogy ösztönözzük a fiatalokat a felsőfokú tanulmányokra. Hacsak nem az a cél, tulajdonképpen, hogy az európai tagállamok olcsó, gyengén képzett munkaerő forrásává váljunk, olyan államoké, amelyek egyébként magas összegeket fektetnek be polgáraik nevelésébe.”

Másrészt, Cătălin Ghinăru, munkaerő-piaci szakértő felhívja a figyelmet a helyzet demográfiai szempontjára, kiemelve, hogy a szakképzett fiatalok számának aránya növekedett még akkor is, ha a diplomások száma továbbra is csökkenni fog a jövőben.

„Általában véve, nőtt azoknak az aránya, akik egyetemi diplomával rendelkeznek, de mi 1990 után nagyon alacsony szintről indultunk, és bár jelentős előrehaladást értünk el egy meredeken emelkedő lejtőn, ami a képesítést illeti, még mindig ott vagyunk, az európai országok listájának végén.

Másrészt, a szükséges jól képzett munkaerő függ a fejlettségi szinttől is, valamint attól, hogy a gazdaság mennyi munkaerőt képes befogadni. Ami a diplomások számának abszolút szintjét illeti, a jövőben is annak általános csökkenésére számíthatunk, mivel

egyre kevesebb a gyermek és a következő nemzedékek egyre csökkenőbb arányt mutatnak.” – állította Cătălin Ghinăru.

Ami a pályaválasztási tanácsadás hiányát illeti, Diana Ioaneş tanácsadó úgy véli, hogy „nagyon sokan feladják a felsőoktatási tanulmányokat, mert azt gondolják, ha nem jutnak be oda, ahova akarnak, inkább elmennek akárhova, hogy ne maradjanak otthon egy évet, és miután egy-két évet azon a tagozaton tartózkodnak, ahova beiratkoztak, rájönnek, hogy valójában nem akarnak ott tanulni, vagy nem tudnak megbirkózni a követelményekkel. A romániai tanácsadó szakrendelőkben sokat alszanak és hibásak azok az igazgatók is, akik nem kérik számon az iskolai tanácsadóktól e tényt, és így jut a 20 év körüli ifjúság a magán szakrendelőbe, mert nem tudja, mit akar kezdeni az életével.”

Összegezve mindezt:

Feltételezés:

A romániai fiatalok körében vannak preferenciák arra vonatkozóan, hogy mely mesterségek, szakmák azok, amelyeket inkább gyakorolnának. (Ezek a preferenciák eltérőek lehetnek a magyarországi és romániai fiatalok között, akárcsak a földrajzi adottságokat és különböző erőforrásokat vesszük figyelembe.)

Kiemelt kutatási adatok:

- 2014-ben nemzeti szinten lefolytatott felmérés eredményeire alapozzuk, mely a D&D Research, eJobs és a Samsung Electronics România együttműködése révén jött létre.
- A romániai tinédzserek legnagyobb része az információs technológia területén szeretne dolgozni, a megkérdezettek 14,2%-a a programozó szakma mellett dönt, míg további 10,7% a számítógépes hálózati mérnöki szakmát részesíti előnyben.
- Egy, a romániai diákok által kedvelt, másik foglalkozás az ügyvédi szakma, a diákok 13,7%-a e pályára kíván lépni.
- Ugyancsak jelentős százalékát vonzza a fiataloknak a művészetek és a kultúra, 10% látja önmagát a jövőben hivatásos színészként.
- Az orvostudomány továbbra is azon szakterületek közé sorolható, amelyek iránt a fiatalok magas számban érdeklődnek, 8,5% sebész szeretne lenni, 5,2% kardiológus és újabb 5,2% fogorvos.

Következtetés:

A kutatás során kirajzolódott, hogy a diákok körében vannak olyan szakmák, melyeket preferálnak, és szívesen választanák maguknak ezeket a hivatásokat. Többek között megjelent az orvos, a programozó, a bíró és a közgazdász foglalkozás.

Javaslat:

Azon szakmák kiemelt megjelenítése a karrier modulokban, melyek a preferenciákra fókuszálnak. Javasolt továbbá több gyakorlatnál majd kiemelni például a preferált

szakmák előnyeit, hátrányait. Célszerű a szakma megszerzéséhez szükséges tanulmányokra és képességekre vonatkozó információk beépítése is a programba. (Illetve a szakmákról video illusztráció vagy a preferált szakmákat részletesen bemutató román információs oldalak is beépíthetők.)

Feltételezés:

A romániai fiatalok körében fennáll az a veszély, hogy kerülnek az iskolát és a rossz tanulmányi átlag miatt eltanácsolják őket, mely hátráltatja a sikeres jövő- és karriertervezést.

Kiemelt kutatási adatok:

- Egy, az UNICEF által az oktatás terén végzett 2014-ben közzétett tanulmány szerint körülbelül 19%-a a 15-18 év közötti fiataloknak nem jár iskolába.
- Az Oktatási Minisztérium által legutóbb közzétett számadat szerint ez 17%, az Európai Bizottság 17,4%-ot jelez, miközben az EU 12,8%-ra tartja.
- A lemorzsolódás legnagyobb veszélye a vidéki területeken élő fiatalok körében fenyeget, a veszély 40%-kal nagyobb, mint a városban élő fiatalok esetében.
- A felmérés során figyelemmel kísérték a tinédzserek (15-18 év közötti fiatalok) helyzetét a 2010-2011. és 2011-2012. tanévekben.
- A 2010-2011. tanévben körülbelül 183.000, míg a 2011-2012. tanévben 174.000 tinédzser nem vett részt az állami oktatási rendszerben.
- Ezek a számok magukban foglalják Románia 15-18 év közti lakosságának 19%-át.
- A jelentés szerint a lemorzsolódás általi kirekesztés legnagyobb kockázata a vidéki fiúkhöz kapcsolódik (6%, a városi fiúk 4,7%-ához viszonyítva).
- A 2012. évben a lakosság oktatási rendszeren kívüli legnagyobb hányada a 16 évesek között volt (közel 85%) és mintegy 85% csak középfokú végzettségre tett szert. Ezen számadatok azt jelzik, hogy a 15-18 éves lakosság jelentős százaléka, mely az oktatási rendszeren kívül áll, hátrányos helyzetben van, ami a későbbi munkaerő-piacra való integrációt illeti.

Következtetés:

A romániai 15-18 évesek között, főleg a vidéken élő fiatalok esetében nagyobb mértékű az iskolakerülés, iskolaelhagyás. A legmagasabb végzettséget vizsgálva, középfokú végzettség kapcsolható a fiatalokhoz, mely alacsonyabb számú felsőfokú végzettséget eredményez a romániai aktív munkavállalók körében.

Javaslat:

Erre a problémára fel kell hívni a diákok figyelmét már az általános iskolás modul során is, javasolt beilleszteni a sikeres és sikertelen életutat bemutató videókat, mely prevencióes eszközként is működhet, annak érdekében, hogy tudatosítsuk a diákokban az iskolakerülés és a rossz tanulmányi eredmények következményeit.

Feltételezés:

Egyre kevesebb romániai fiatalban van jelen az a motiváció, hogy felsőfokú végzettséggel rendelkezzen. Ez a tendencia különbséget mutat Románia és Magyarország között.

Kiemelt kutatási adatok:

- Szakértők arra figyelmeztetnek, hogy 2013-tól jelen pillanatig a diplomások száma majdnem a felére csökkent.
- Azt állítják, hogy a fiatalokat a román oktatási rendszer szűklátókörűsége miatti motivációhiány arra készteti, hogy végül feladják egyetemi tanulmányaikat, ezért Románia kockáztatja, hogy az európai tagállamok olcsó munkaerő forrásává válik, annak ellenére, hogy az Európai Unió felkérte Romániát, hogy 2020-ig növelje a felsőoktatási intézmények diplomásainak számát.
- Konkrétan a statisztikák azt mutatják, hogy a 2013-2014. tanévben a felsőoktatásban a diplomások száma 95.000 fő volt, összehasonlítva a 136.000 fővel a 2011-2012. tanévben.

Következtetés:

A kutatások azt bizonyítják, hogy Romániában csökkenő tendencia észlelhető a diplomások számában, mely adatokhoz az is hozzájárul, hogy a fiatalok alacsony motivációval rendelkeznek a felsőoktatási tanulmányok elkezdéséhez, befejezéséhez.

Javaslat:

A felsőoktatásban való tanulásra ösztönzés érdekében javasolt egy átlátható közoktatási illetve felsőoktatási rendszerről és lehetőségekről, diploma utáni bérekről szóló prezentáció. Illetve szükséges lehet kitérni az aktuális hiányszakmákra, mely elősegíti azon diákok szakmakeresését, akik nem gondolkoznak a felsőoktatásban.

3. FEJEZET

A VÁLLALKOZÓI SZELLEM ROMÁNIÁBAN

3.1 A román vállalkozói helyzet 2015-ben

A tanulmány utolsó előtti fejezetének célja, hogy bemutasson és elemezzen más társadalmi-gazdasági érdekű kérdéseket a romániai fiatal generáció jövőjére, nevezetesen: a vállalkozói szellemet.

Így ennek a fejezetnek az első részében áttekintjük a hivatalos tájékoztatást a román vállalkozói szellem jelenlegi állapotáról, amelynek célja a problémák és a feltárt akadályok azonosítása és ezekbe való ütközése mind a tapasztalt vállalkozók, mind a kezdő vállalkozók által.

2015. március 31-én a Romániában működő vállalkozások teljes számának több mint 64%-a korlátolt felelősségű társaság, kft., melyeknek átlagban egy részvényesük van.

Ezen kft-k nagy része – 91,6% arányban – a kisvállalkozások osztályába tartozik, melyeknek átlagban két alkalmazottjuk van, az átlagos tőkéjük 11.000 euró, ami meghaladja a 47.000 euró átlagos éves forgalmat.

A legtöbb korlátolt felelősségű társaság székhelye Bukarestben és Kolozsváron van. Eltérően más EU-s országoktól, ahol a KKV-k a gazdaság bruttó hozzáadott értékének 59%-át teszik ki, Romániában a KKV-k összes bruttó hozzáadott értéke 44%-os arányt ér el, tehát 15%-kal kisebb más EU-s tagállamok mutatójához képest.

Mindazonáltal, a romániai alkalmazottak 66,2%-a KKV keretén belül dolgozik, a különbség ebből a szempontból nem túl jelentős más EU-s tagállamokkal szemben, ahol az alkalmazottak 66,9%-a szintén KKV keretén belül dolgozik.

A profiljuk alapján a román KKV-k átlagosan 5 gazdasági ágazatba tömörülnek: termelés, kereskedelem, építőipar, szakmai és szállítási tevékenységek.

Ami az akadályokat és az üzleti fejlődés sajátos problémáit illeti Romániában, áttekintjük mind a román vállalkozók, mind a román végzős egyetemisták válaszait.

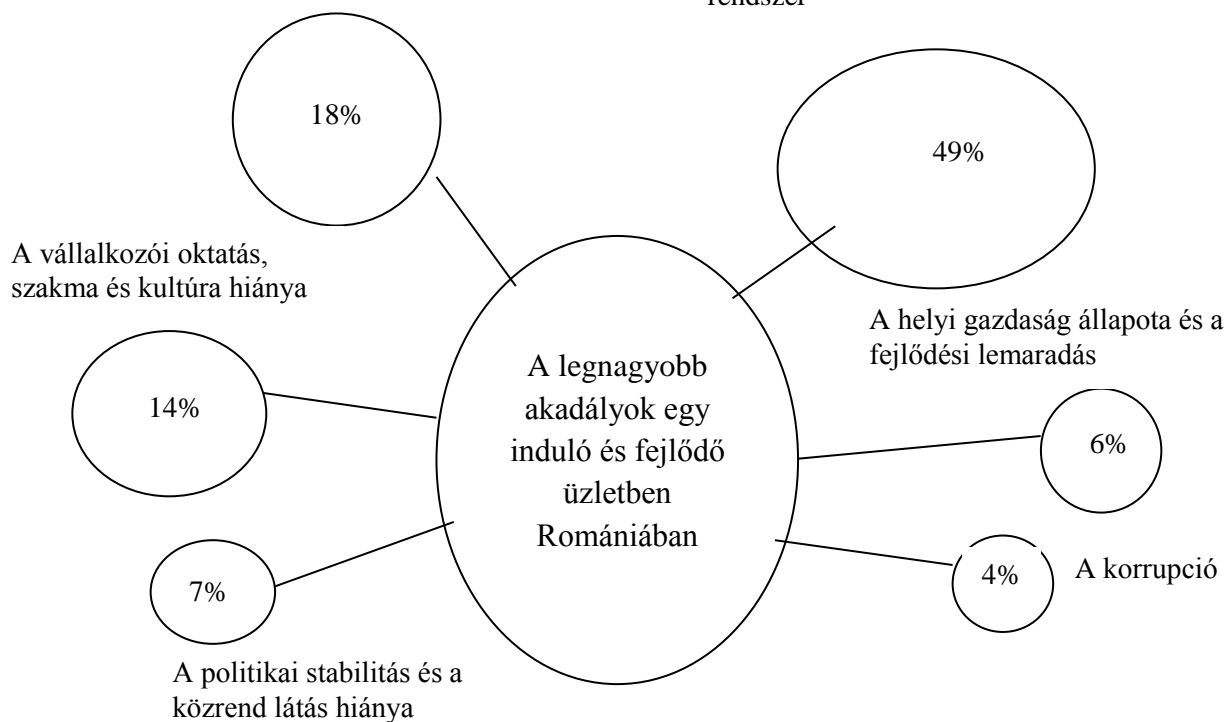
A vállalkozók az alábbi kérdéseket tekintik a legfontosabb akadályoknak egy Romániában induló és fejlődő üzletben:

- adózási kiszámíthatatlanság és a nehéz költségvetési követelmények és szabályozási rendszer,
- adók, finanszírozáshoz való nehéz hozzáférés,
- a vállalkozói kultúra és oktatás hiánya,
- a politikai stabilitás és a közrend látás hiánya,
- és nem utolsósorban a helyi gazdaság állapota és a korrupció.

A legfontosabb akadályok egy Romániában induló és fejlődő üzletben a vállalkozók meglátása szerint

A finanszírozáshoz való nehéz hozzáférés

Az adózási kiszámíthatatlanság és a nehéz költségvetési követelmények és szabályozási rendszer

Forrás: A vállalkozók beszélnek

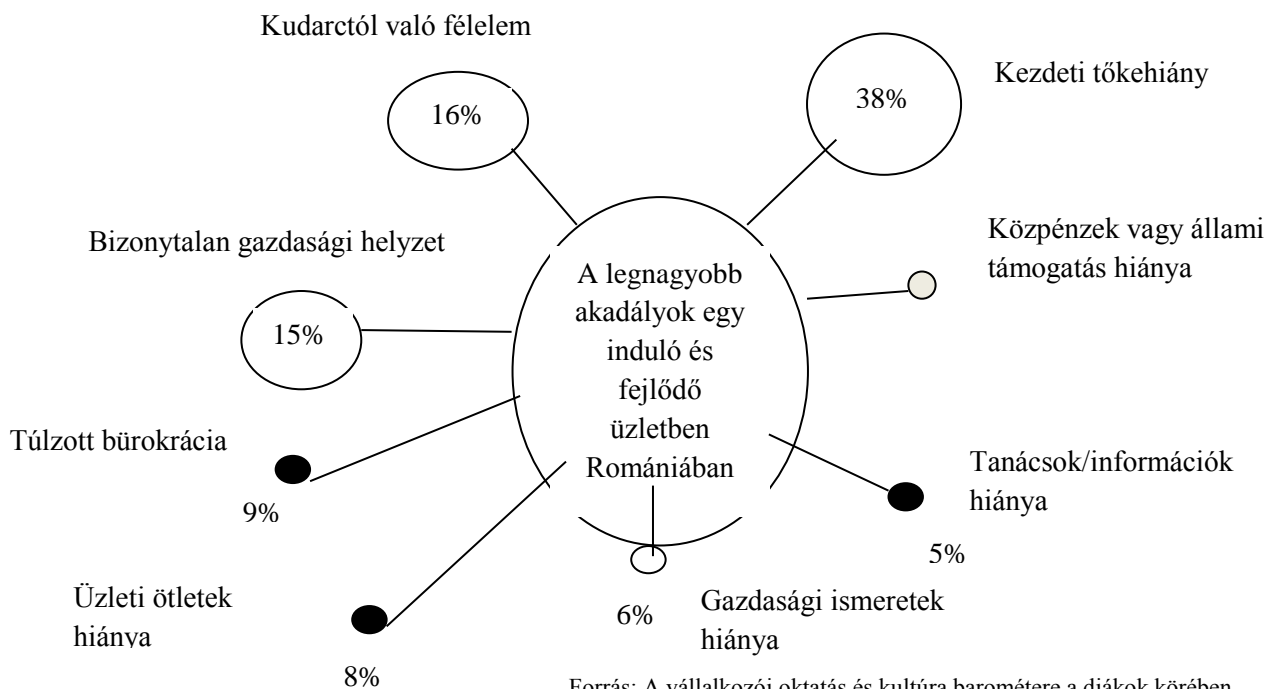
A román diákoknak eltérő véleményük van ezeknek az akadályoknak a kapcsán.

A diákok nézete nagyon fontos a tanulmányunkra nézve, lehetőséget nyújt nekünk, hogy megismerjük és elemezzük a fiatal generáció félelmeit és igényeit, ugyanakkor segít megfogalmazni és azonosítani a lehetséges gyakorlati megoldásokat, amelyek támogatják a vállalkozás oktatásának fejlesztését.

Felsoroljuk a legfontosabb akadályokat és problémákat, melyeket a román fiatalok soroltak fel a saját üzletük indításában és fejlesztésében:

- A kezdeti tőkehiány,
- a kudarctól való félelem,
- a bizonytalan gazdasági helyzet,
- a túlzott bürokrácia,
- az üzleti ötletek hiánya,
- a gazdasági ismeretek hiánya,
- a tanácsok vagy információk hiánya,
- a közpénzek vagy állami támogatás hiánya.

A legfontosabb akadályok egy Romániában induló és fejlődő üzletben a diákok meglátása szerint

Az összehasonlító elemzés mindkét kategóriában válaszol a Romániában induló és fejlődő üzletben észlelt akadályokra és problémákra:

Pontozás	Román vállalkozók	Román fiatalok
1	Adózási kiszámíthatatlanság, nehéz költségvetési követelmények 49%	Kezdeti tőkehiány 38%
2	Finanszírozáshoz való nehéz hozzáférés 18%	Kudarctól való félelem 16%
3	Vállalkozói oktatás és kultúra hiánya 14%	Bizonytalan gazdasági helyzet 15%

4	Politikai stabilitás hiánya 7%	Túlzott bürokrácia 9%
5	Helyi gazdaság állapota és a fejlődési lemaradás 6%	Üzleti ötletek hiánya 8%
6	Korrupció 4%	Gazdasági ismeretek hiánya 6%
7	-	Tanácsok/információk hiánya 5%
8	-	Közpénzek vagy állami támogatás hiánya 3%

3.2 Vállalkozók és fiatalok részéről azonosított akadályok

Az összehasonlító elemzést a közös nevező felkutatásával kezdjük, vagyis jobban mondván a tapasztalattal rendelkező vállalkozók illetve a diákok által azonosított problémákkal.

Ilyen értelemben megjegyezzük, hogy mindkét kategóriából a válaszadók négy hasonló problémát azonosítottak:

1. Nehéz költségvetési követelmények (vállalkozók)
Túlzott bürokrácia (diákok)
2. Finanszírozáshoz való nehéz hozzáférés (vállalkozók)
Kezdeti tőkehiány (diákok)
3. Helyi gazdaság állapota és a fejlődési lemaradás (vállalkozók)
Általános gazdasági helyzet (diákok)
4. Vállalkozói oktatás hiánya (vállalkozók)
Gazdasági ismeretek hiánya (diákok)

Egyéni szinten elemezve ezeket a problémákat, jelentős felfogási különbségeket is észlelhetünk a két válaszadó kategória között.

Bár mind a vállalkozók, mind a diákok azon a véleményen vannak, hogy a költségvetési követelmények és a bürokrácia akadályozzák a román vállalkozói szellem fejlesztését, a tapasztalt vállalkozók sokkal súlyosabbnak látják ezt a problémát, mint a diákok, pontosabban 49%-uk súlyos problémának gondolja, ellentétben az összes válaszadó diák 9%-ával.

Egy lehetséges magyarázat ilyen értelemben az érintett személy és a román állam intézményei közötti kapcsolattartás gyakoriságából fakadhat.

Míg a diákok nem tartanak kapcsolatot, vagy csak nagyon korlátozott kapcsolatot tartanak a fent említett intézményekkel, a tapasztalt vállalkozók rendszeres kapcsolatban vannak ezekkel, és így magától értetődően teljes mértékben tisztában vannak ezen probléma súlyosságával.

Egy másik, mindkét kategória által jelzett probléma a finanszírozási kérdés, de itt is észlelhetünk felfogási különbségeket, nevezetesen:

A vállalkozók 9%-a jelzi a finanszírozáshoz való nehéz hozzáférést, mint akadályt, míg a diákok 38%-a a kezdeti tőkehiányt jelzi fő akadályként a vállalkozások elindításában. Ez a különbség egyrészt a felhalmozott tapasztalatoknak, másrészt a tapasztalat hiányának tulajdonítható az érintett területen, azonban vészjelzésre következtethetünk ilyen értelemben: mind a kezdők, mind a szakértők nehezen találnak életképes finanszírozási forrásokat, legyen szó kezdeti üzleti beruházásról, vagy legyen szó magáról az üzlet fejlődéséről, fejlesztéséről.

A harmadik azonosított közös nevező az általános gazdasági helyzetre utal.

Ezen a ponton is világosan észlelhetjük a tapasztalatbeli különbséget olyan értelemben, hogy míg a vállalkozók a régiók közötti helyi gazdasági helyzetet és a fejlődési lemaradás problémáját jelzik (6% arányban), a diákok a gazdasági helyzet bizonytalanságát vélik problémának (15%).

Azonban a kettő közül egyik válaszadó kategória sem mutat nagyfokú bizalmat a román gazdasági helyzet iránt.

Végül mindkét érintett csoport hasonlóan vélekedik, amikor a gazdasági és vállalkozói ismeretek hiányáról esik szó.

A vállalkozói oktatás hiánya a vállalkozók 14%-a által azonosított probléma, míg a diákok 6%-os arányban azonosítják ezt a problémát, "gazdasági ismeretek hiánya" címen.

Sem a vállalkozók, sem a diákok nem tartják a gazdasági vagy vállalkozói oktatást megfelelően fejlettnak Romániában, ami problémát okoz a kezdők és a legtapasztaltabbak körében is.

3.3 A fiatalok részéről azonosított akadályok

Bár mind a vállalkozók, mind a román fiatalok azonosítottak olyan közös problémákat, melyek akadályozzák egy román vállalkozó útvonalát, mégis jelentős különbségek vannak a két válaszadó kategória által feltárt problémákban. Ezen különbségek elemzése során külön hangsúlyt fektetünk a fiatalok saját vállalkozásuk elindításával szembeni aggályaira és problémáira.

Tehát kizárólag a fiatalok által azonosított problémák a következők:

1. Kudarctól való félelem
2. Üzleti ötletek hiánya
3. Tanácsok/információk hiánya
4. Állami támogatás hiánya

A válaszadók többsége, azaz 16%-a a kudarctól való félelmet tartja jelentős akadálynak, amikor saját vállalkozás megnyitásáról esik szó.

Sajnos ez a válasz bizonyos mértékig sok romániai fiatal hozzáállását tükrözi, olyan szellemben nevelkedett fiatalokét, akik hajlamosak elítélni és megbüntetni a hibákat és tévedéseket, függetlenül ezek jellegétől vagy súlyosságától.

Ez a merev oktatási koncepció pusztító következményekkel jár a fiatalok törékeny egójára nézve, akik ahelyett, hogy olyan kereteken belül lennének oktatva, amely támogatja a hibákat, és ezért ösztönzi a kísérletezésre, felfedezésre és kreativitásra, egy merev és versenyképes környezetben vannak oktatva, melyben a hibák általában büntetve vannak. Ez a megközelítés alkalmatlanságot, elutasítást és kudarcot rejteget, és ezen módszerek alkalmazása hosszú távon, az általános iskolától egészen a felsőoktatási intézményekig rendkívül negatív.

Így a kudarctól való félelem az összes elvégzett tevékenységnek állandó témája, ami egy olyan probléma, mellyel a fiatalok szembesülnek vállalkozói és szakmai téren is.

A hiba elkerülésére összpontosított gondolkodásmód nem előnyösíti a fejlődésben lévő egyén személyes vagy szakmai fejlődését, és egyáltalán nem egy kedvező magatartás a vállalkozásban, ahol a kudarc elkerülhetetlen, és a rehabilitáció és áthelyezés alapkérdések az üzleti túlélésre és végső soron ennek fenntartható fejlődésére.

Az üzleti ötletek hiányát a fiatalok fontos akadálynak vélik (8%).

Ez érthető is, figyelembe véve, hogy a közösség igényeinek azonosítása és ezekkel való szembesítése egy szilárd szerep felvállalása a közösségben, és nem utolsó sorban egy konstruktív válasz generálása az azonosított igények teljesítésére meglehetősen nehéz folyamat, mely a maga módján bizonyos érettségi szintet igényel.

A fiatalok 5%-a úgy érzi, hogy egy vállalkozás kapcsán nem kap megfelelő tanácsokat, információkat, illetve 3%-uk azt gondolja, hogy nem kap állami támogatást.

Mindazonáltal a közösség és a kormány részéről léteznek segítségék, üzleti agyak, inkubátorok és gyorsítók formájában, programok, melyeknek célja a román vállalkozói

szellem anyagi támogatása, és nem csak az U-KFT-ék (Újonc – Korlátolt Felelősségű Társaság) adómentessége.

Íme egy vizuális megjelenítés a Romániában létező üzleti agyacról és gysítókról, térkép, ami ugyanakkor segít azonosítani a legaktívabb megyéket a vállalkozás és az innováció terén.

A fiatalok által jelzett összes román vállalkozói szellemet illető problémákkal ellentétben az Amway (az egyik legnagyobb közvetlen értékesítő vállalat a világon) által 2012-ben végzett tanulmány a dolgokat kedvezőbb szintben mutatja be.

A tanulmány címe "Vállalkozás Romániában 2012-ben és az európai vállalkozói szellem", melyet a németországi FK Nürnberg kutató cég és a müncheni Ludwig Maximilian egyetem Vállalkozói központja végzett 16 európai országban: Ausztria, Dánia, Franciaország, Németország, Nagy-Britannia, Görögország, Magyarország, Olaszország, Lengyelország, Portugália, Románia, Oroszország, Spanyolország, Svájc, Törökország és Ukrajna, az Amway Európa kezdeményezésére.

Romániában a tanulmány 1099, 15 év feletti személyen végzett, országos szintű képviselettel, nemek, kor, régió és település mérete szerinti megoszlásban.

Ez a tanulmány tükrözi a románok pozitív felfogását a vállalkozásról a 2012. év gazdasági környezetében, miszerint a románoknak a vállalkozáshoz való hozzáállása összhangban van az európaival.

Ezen tanulmány következtetéseinek elemzése során figyelmünket ismét ráirányítottuk a fiatal népeségre, kíváncsiak voltunk az ő felfogásukra különösen a romániai vállalkozói szellemet illetően.

Azt tapasztaljuk, hogy a román fiatalok 79%-ának pozitív a hozzáállása az önfoglalkoztatással szemben. 4-ből 3 fiatal úgy gondolja, hogy a vállalkozás a következő 10 évben fontosabb vagy legalább olyan fontos lesz, mint ma, és sokan közülük a többé-kevésbé távoli jövőben saját főnökeiknek látják önmagukat.

Összegezve mindezt:

Feltételezés:

A romániai fiatal generáció számára egyre fontosabb a munka világában a függetlenség, melyet sokszor a vállalkozói léttel azonosítanak. Így feltételezzük, hogy a fiatal munkavállalók nagy hajlandóságot mutatnak vállalkozás elindításához.

Kiemelt kutatási adatok:

- A vállalkozói tevékenység vonzónak bizonyul sok tinédzser esetében; a mintegy 8.000 megkérdezett 9,2%-a a jövőben saját vállalkozást óhajt indítani; e terület vonzása annak tulajdonítható, hogy egyrészt nagy innovációs potenciállal bír, valamint a társadalmat fejlesztheti, másrészt az új generációt nemcsak az anyagi elismerés motiválja, hanem annak az érzése is, hogy hozzájáruljon ama közösségnek a fejlesztéséhez, amelynek tagja.

- a fiatalok 35,4%-a megfelel a vállalkozói szellemű típusnak: kommunikációs és vezetői készséggel rendelkezik, miközben gyakran hiányzik a tudományos hajlama.

Következtetés:

A romániai fiatalok kevésbé szeretnék alkalmazottként dolgozni, inkább vállalkozóként képzelik el magukat a jövőben.

Javaslat:

Javasolt legalább egy középiskolai gyakorlatba beépíteni a vállalkozói készség és egyéb, a vállalkozáshoz szükséges kompetenciák leírását és megismertetését, ezen kívül az általános iskolás modulba egy vállalkozói életút bemutatását. Ezzel is mélyíteni lehet a vállalkozással kapcsolatos ismereteket, lehetőségeket, vezetői tapasztalatokat. (Mindezt nagyban segítheti egy összehasonlító prezentáció elkészítése, mely a vállalkozói és munkavállalói élet előnyeire és hátrányaira fókuszál.)

4. FEJEZET

KÖVETKEZTETÉSEK

Jelen tanulmány utolsó fejezetének célja, hogy összefoglalja a legfontosabb azonosított pontokat a három vizsgált témából (fejezetből).

1. fejezet:

Feltételezés:

A romániai fiatalok egyre inkább bizonytalannak ítélik meg a romániai munkaerő-piaci lehetőségeket, illetve a növekvő korrupció és az alacsony megélhetési szint miatt egyre többen gondolkoznak abban, hogy külföldön kezdjék meg/folytassák karrierjüket.

Kiemelt kutatási adatok:

- A 15-29 év közötti fiatalok körében az első drasztikus tényező, ami a Romániára irányuló percepciót illeti, a tartózkodási ország meglehetősen hátrányos értékelését mutatja, pontosabban: a megkérdezett fiatalok negyedénél kevesebbje úgy véli, hogy Románia jó irányban halad, viszont a fiatalok kb. kétharmada úgy véli, hogy Románia rossz irányban halad.
- A fiatalok nagy része által jelzett lényeges problémák a román társadalomban a következők: szegénység és korrupció, a közegészségügyi rendszer hatékonytalansága, a munkahelyek bizonytalansága és a munkanélküliség, a villamos energia magas költségei.
- A 15-19 év közötti fiatalok válaszai a következők: 52,5% nagyon súlyos problémának érzékeli a munkahelyi bizonytalanságot, 36,5% súlyosnak, 9,6% kevésbé súlyosnak érzékeli, míg a fiataloknak csak 1,3%-a érzékeli nem nagyon súlyosnak.

Következtetés:

A mai 15-29 év közötti romániai fiatalok jelentős része inkább külföldön képzei el az életét mint munkavállaló, abban a reményben, hogy egy fejlettebb gazdasági helyzetű országban kevésbé van jelen a szegénység, a korrupció, a munkanélküliség és magasabb életszínvonalon élhet.

Javaslat:

Ebből kiindulva javasoljuk, hogy a romániai adaptációban a magyarországinál hangsúlyosabb szerepet kapjanak a külföldi (EU-s) munkavállalással kapcsolatos tartalmi elemek. Mindehhez egy külföldi munkavállalás helyzetét, lehetőségeit bemutató prezentáció elkészítése és beágyazása lehet szükséges.

2. fejezet:

Feltételezés:

A romániai fiatalok körében vannak preferenciák arra vonatkozóan, mely mesterségek, szakmák azok, amelyeket inkább gyakorolnának. (Ezek a preferenciák eltérőek lehetnek a magyarországi és romániai fiatalok között, akárcsak a földrajzi adottságokat és különböző erőforrásokat vesszük figyelembe.)

Kiemelt kutatási adatok:

- 2014-ben nemzeti szinten lefolytatott felmérés eredményeire alapozzuk, mely a D&D Research, eJobs és a Samsung Electronics România együttműködése révén jött létre.
- A romániai tinédzserek legnagyobb része az információs technológia területén szeretne dolgozni, a megkérdezettek 14,2%-a a programozó szakma mellett dönt, míg további 10,7% a számítógépes hálózati mérnöki szakmát részesíti előnyben.
- Egy, a romániai diákok által kedvelt, másik foglalkozás az ügyvédi szakma, a diákok 13,7%-a e pályára kíván lépni.
- Ugyancsak jelentős százalékát vonzza a fiataloknak a művészetek és a kultúra, 10% látja önmagát a jövőben hivatásos színészként.
- Az orvostudomány továbbra is azon szakterületek közé sorolható, amelyek iránt a fiatalok magas számban érdeklődnek, 8,5% sebész szeretne lenni, 5,2% kardiológus és újabb 5,2% fogorvos.

Következtetés:

A kutatás során kirajzolódott, hogy a diákok körében vannak olyan szakmák, melyeket preferálnak, és szívesen választanák maguknak ezeket a hivatásokat. Többek között megjelent az orvos, a programozó, a bíró és a közgazdász foglalkozás.

Javaslat:

Azon szakmák kiemelt megjelenítése a karrier modulokban, melyek a preferenciákra fókuszálnak. Javasolt továbbá több gyakorlatnál majd kiemelni például a preferált szakmák előnyeit, hátrányait. Célszerű a szakma megszerzéséhez szükséges tanulmányokra és képességekre vonatkozó információk beépítése is a programba. (Illetve a szakmákról video illusztráció vagy a preferált szakmákat részletesen bemutató román információs oldalak is beépíthetők.)

Feltételezés:

A romániai fiatalok körében fennáll az a veszély, hogy kerülnek az iskolát és a rossz tanulmányi átlag miatt eltanácsolják őket, mely hátráltatja a sikeres jövő- és karriertervezést.

Kiemelt kutatási adatok:

- Egy, az UNICEF által az oktatás terén végzett 2014-ben közzétett tanulmány szerint körülbelül 19%-a a 15-18 év közötti fiataloknak nem jár iskolába.
- Az Oktatási Minisztérium által legutóbb közzétett számadat szerint ez 17%, az Európai Bizottság 17,4%-ot jelez, miközben az EU 12,8%-ra tartja.
- A lemorzsolódás legnagyobb veszélye a vidéki területeken élő fiatalok körében fenyeget, a veszély 40%-kal nagyobb, mint a városban élő fiatalok esetében.
- A felmérés során figyelemmel kísérték a tinédzserek (15-18 év közötti fiatalok) helyzetét a 2010-2011. és 2011-2012. tanévekben.
- A 2010-2011. tanévben körülbelül 183.000, míg a 2011-2012. tanévben 174.000 tinédzser nem vett részt az állami oktatási rendszerben.
- Ezek a számok magukban foglalják Románia 15-18 év közti lakosságának 19%-át.
- A jelentés szerint a lemorzsolódás általi kirekesztés legnagyobb kockázata a vidéki fiúkhöz kapcsolódik (6%, a városi fiúk 4,7%-ához viszonyítva).
- A 2012. évben a lakosság oktatási rendszeren kívüli legnagyobb hányada a 16 évesek között volt (közel 85%) és mintegy 85% csak középfokú végzettségre tett szert. Ezen számadatok azt jelzik, hogy a 15-18 éves lakosság jelentős százaléka, mely az oktatási rendszeren kívül áll, hátrányos helyzetben van, ami a későbbi munkaerő-piacra való integrációt illeti.

Következtetés:

A romániai 15-18 évesek között, főleg a vidéken élő fiatalok esetében nagyobb mértékű az iskolakerülés, iskolaelhagyás. A legmagasabb végzettséget vizsgálva, középfokú végzettség kapcsolható a fiatalokhoz, mely alacsonyabb számú felsőfokú végzettséget eredményez a romániai aktív munkavállalók körében.

Javaslat:

Erre a problémára fel kell hívni a diákok figyelmét már az általános iskolás modul során is, javasolt beilleszteni a sikeres és sikertelen életutat bemutató videókat, mely prevenciós eszközként is működhet, annak érdekében, hogy tudatosítsuk a diákokban az iskolakerülés és a rossz tanulmányi eredmények következményeit.

Feltételezés:

Egyre kevesebb romániai fiatalban van jelen az a motiváció, hogy felsőfokú végzettséggel rendelkezzen. Ez a tendencia különbséget mutat Románia és Magyarország között.

Kiemelt kutatási adatok:

- Szakértők arra figyelmeztetnek, hogy 2013-tól jelen pillanatig a diplomások száma majdnem a felére csökkent.
- Azt állítják, hogy a fiatalokat a román oktatási rendszer szűklátókörűsége miatti motivációhiány arra készteti, hogy végül feladják egyetemi tanulmányaikat, ezért Románia kockáztatja, hogy az európai tagállamok olcsó munkaerő forrásává válik, annak ellenére, hogy az Európai Unió felkérte Romániát, hogy 2020-ig növelje a felsőoktatási intézmények diplomásainak számát.
- Konkrétan a statisztikák azt mutatják, hogy a 2013-2014. tanévben a felsőoktatásban a diplomások száma 95.000 fő volt, összehasonlítva a 136.000 fővel a 2011-2012. tanévben.

Következtetés:

A kutatások azt bizonyítják, hogy Romániában csökkenő tendencia észlelhető a diplomások számában, mely adatokhoz az is hozzájárul, hogy a fiatalok alacsony motivációval rendelkeznek a felsőoktatási tanulmányok elkezdéséhez, befejezéséhez.

Javaslat:

A felsőoktatásban való tanulásra ösztönzés érdekében javasolt egy átlátható közoktatási illetve felsőoktatási rendszerről és lehetőségekről, diploma utáni bérekről szóló prezentáció. Illetve szükséges lehet kitérni az aktuális hiányszakmákra, mely elősegíti azon diákok szakmakeresését, akik nem gondolkoznak a felsőoktatásban.

3. fejezet:

Feltételezés: A romániai fiatal generáció számára egyre fontosabb a munka világában a függetlenség, melyet sokszor a vállalkozói léttel azonosítanak. Így feltételezzük, hogy a fiatal munkavállalók nagy hajlandóságot mutatnak vállalkozás elindításához.

Kiemelt kutatási adatok:

- A vállalkozói tevékenység vonzónak bizonyul sok tinédzser esetében; a mintegy 8.000 megkérdezett 9,2%-a a jövőben saját vállalkozást óhajt indítani; e terület vonzása annak tulajdonítható, hogy egyrészt nagy innovációs potenciállal bír, valamint a társadalmat fejlesztheti, másrészt az új generációt nemcsak az anyagi elismerés motiválja, hanem annak az érzése is, hogy hozzájáruljon ama közösségnek a fejlesztéséhez, amelynek tagja.
- a fiatalok 35,4%-a megfelel a vállalkozói szellemű típusnak: kommunikációs és vezetői készséggel rendelkezik, miközben gyakran hiányzik a tudományos hajlama.

Következtetés:

A romániai fiatalok kevésbé szeretnék alkalmazottként dolgozni, inkább vállalkozóként képzelik el magukat a jövőben.

Javaslat:

Javasolt legalább egy középiskolai gyakorlatba beépíteni a vállalkozói készség és egyéb, a vállalkozáshoz szükséges kompetenciák leírását és megismertetését, ezen kívül az általános iskolás modulba egy vállalkozói életút bemutatását. Ezzel is mélyíteni lehet a vállalkozással kapcsolatos ismereteket, lehetőségeket, vezetői tapasztalatokat. (Mindezt nagyban segítheti egy összehasonlító prezentáció elkészítése, mely a vállalkozói és munkavállalói élet előnyeire és hátrányaira fókuszál.)

BIBLIOGRÁFIA

1. Sandu, Daniel; Stoica, Cătălin, Augustin; Umbrieş, Radu, "Fiatalok Romániában: gondok, törekvések, hozzáállások és életstílus", Friedrich Ebert Stiftung, Bukarest, 2014.
2. Samsung Trends of Tomorrow; D&D Research; online platform www.pemeserie.ro, "Megalapozott döntések a megfelelő pályaválasztási eszközökkel", 2015.
3. UNICEF; Pedagógiai Intézet (IES); Oktatási Minisztérium; Országos Statisztikai Intézet; Országos Gyermekvédelmi és Örökbefogadási Hatóság, "Minden gyermek iskolában 2015 - ig. Globális kezdeményezés az oktatási rendszeren kívüli gyermekekért. Országos tanulmány – Románia. Az oktatási rendszeren kívüli gyermekek helyzetének elemzése Romániában", Bukarest, 2014.
4. EY Romania, "A vállalkozók beszélnek – A román vállalkozói barométer", 2015. május, 3. kiadás.
5. GfK Nürnberg, a Ludwig Maximilian Egyetem Vállalkozói Központja, "Vállalkozás Romániában 2012-ben és az európai vállalkozói szellem", 2012.
6. Garaiman, Roxana és Nicolaescu, Ioana, "A román iskolák egyre több olcsó munkaerőt hoznak létre", Adevărul újság, Bukarest, 2015. november 24. http://adevarul.ro/educatie/universitar/Scoala-romaneasca-produce-mai-fortajeftina-munca-1_565495807d919ed50e8a9cba/index.html
7. <http://www.insse.ro/cms/files/publicatii/pliante%20statistice/Populatia%20Romaniei%20pe%20localitati%20la%201%20ian%202015.pdf>
8. <http://ec.europa.eu/eurostat>
9. <http://www.ziare.com/scoala/educatie/english-please-72-la-suta-dintre-romani-vorbesc-cel-putin-o-limba-straina-eurostat-1260398>

MELLÉKLET

Az Erasmus+ projekt keretén belül folytatott primer vizsgálat eredményei.

(Az adatfelvétel 14 és 19 év közötti diákok körében történt 2015 utolsó negyedében.)

A tesztcsoport összetétele

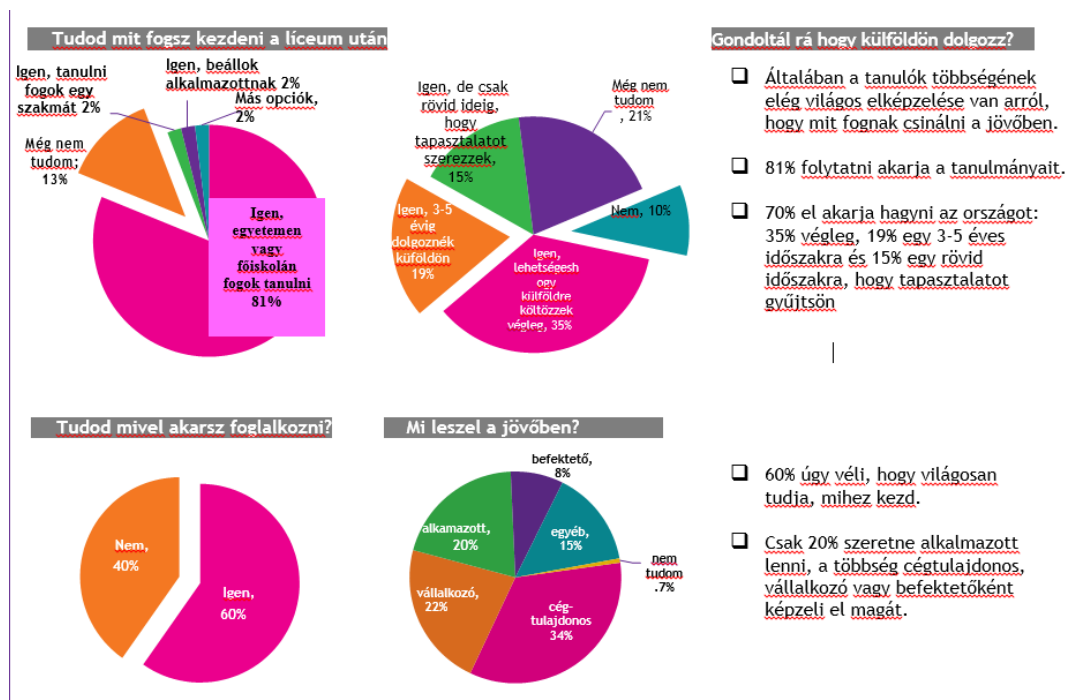
Nem	Count	%
Nők	96	62%
Férfiak	59	38%
Összesen	155	100%
Korosztály	Count	%
14-15 év	50	32%
16-17 év	78	50%
18-19 év	27	17%
Osszesen	155	100%
Település	Count	%
Bukarest	73	47%
Más települések	82	53%
Összesen	155	100%

Intézmény típusa	Count	%
Szakközépiskola	7	5%
Szakképző líceum	4	3%
Gimnázium	44	28%
Felsőoktatási intézmény	9	6%
Főgimnázium	75	48%
Elméleti líceum	12	8%
Nincs válasz	4	3%
Total	155	100%

ÖSSZEFOGLALÁS

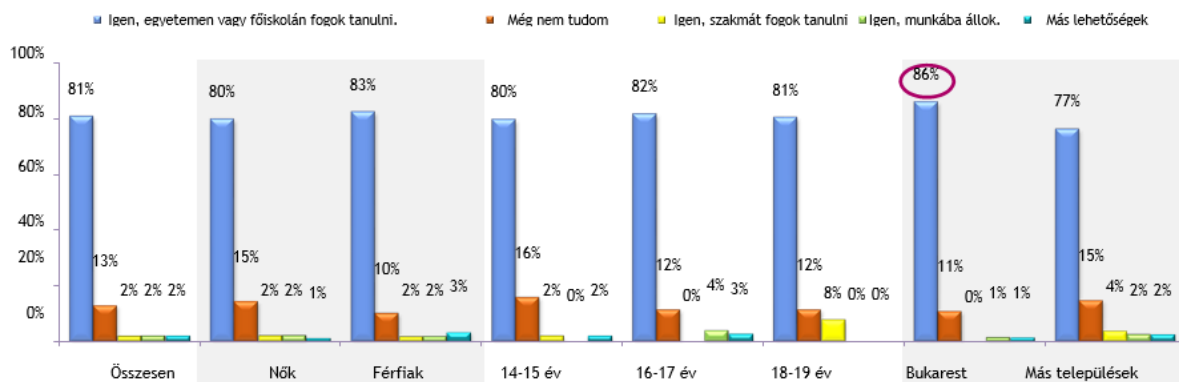
ELKÉPZELÉS	NYILVÁNVALÓSÁG	TERV
<p>Általában a tanulók többségének elég világos elképzelése van arról, mit fog csinálni a jövőben.</p> <p>81% folytatni akarja a tanulmányait.</p> <p>70% el akarja hagyni az országot: 35% végleg, 19% egy 3-5 éves időszakra és 15% egy rövid időszakra, hogy tapasztalatot gyűjtsön.</p> <p>60% úgy véli, világosan tudja, mit fog tenni.</p> <p>Csak 20% akar alkalmazottként dolgozni, a többség cégtulajdonos, vállalkozó vagy befektető szeretne lenni.</p>	<p>A tanulók hisznek a saját erejükben: 87%-uk mondja, hogy tudja, milyen személyes értékekkel rendelkezik.</p> <p>66% tudja, hogy a szakmák elnevezései mit képviselnek, de csak 44% ismeri a karrier lehetőségeket.</p> <p>A pálya kiválasztásának kritériumait illetően a többség, 76% saját maga akar tájékozódni.</p> <p>29% már régen tudja, milyen karriert szeretne.</p> <p>18% az iskolából kap útmutatást és 9% ismeri be, hogy a szülei befolyásolják.</p>	<p>Általában a tanulók úgy vélik, hogy konkrét lépéseket tesznek a karrier kiválasztása felé.</p> <p>A többség azonban (75%) úgy véli, hogy segítené neki a tanácsadás/útbaigazítás a pálya kiválasztásához.</p> <p>Az a tanácsadási forma, amit a tanulók szeretnének: a csoportos képzés (55%), egyéni tanácsadás (53%) vagy bemutatók (44%). A 18-19 évesek jóval nagyobb része (77%) előnyben részesítené az egyéni tanácsadást.</p> <p>Ahogy várható volt, sokkal nagyobb jövedelmet szeretnének, mint amit realitán nézve remélnek kapni, de biztosak benne, hogy a romániai átlag jövedelem felett fognak keresni. Ez a rés jelentősen nagyobb Bukarestben.</p>

AZ ÉLETPÁLYA ELKÉPZELÉSE

5. Tudod mit fogsz csinálni a líceum befejezése után?

Egy válaszlehetőség

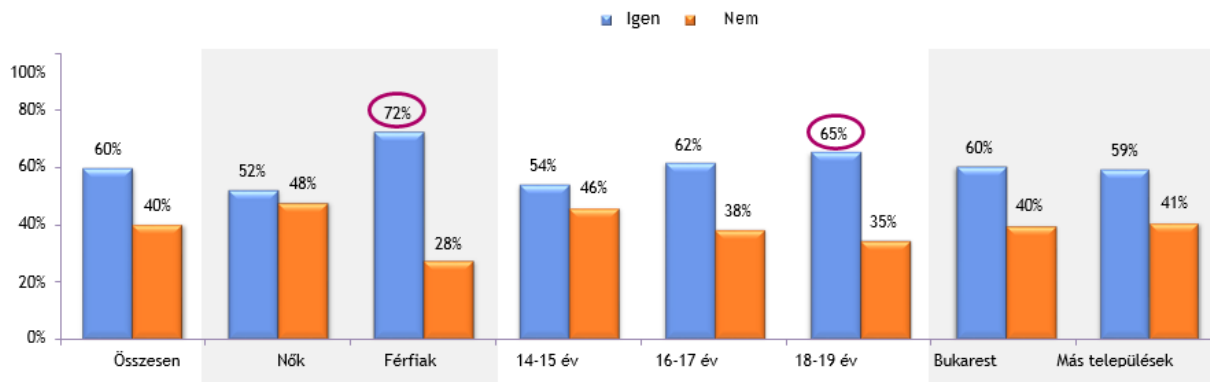

A tanulók többsége azt állítja, hogy tovább fognak tanulni egy egyetemen vagy egy főiskolán.

Azok aránya, akik tovább akarnak tanulni egy kicsit nagyobb Bukarestben, mint más településeken.

6. Tudod konkrétan, hogy mi akarsz lenni vagy mivel akarsz foglalkozni amikor alkalmazott leszel a munkaerő piacon?

Egy válaszlehetőség

A fiúknál sokan látják világosan, hogy milyen foglalkozásuk lesz, amikor alkalmazottak lesznek a munkaerő piacon

Ez az elképzelés a koraal egyre világosabb lesz, a 18-19 évesek nagyobb arányban mondták, hogy tudják milyen foglalkozásuk lesz.

6. Tudod konkrétan, hogy mi akarsz lenni, vagy mivel akarsz foglalkozni, amikor alkalmazott leszel a munkaerő piacon?

Egy válaszlehetőség

Alap: a tanulók, akik „igennel” választottak”, N=92

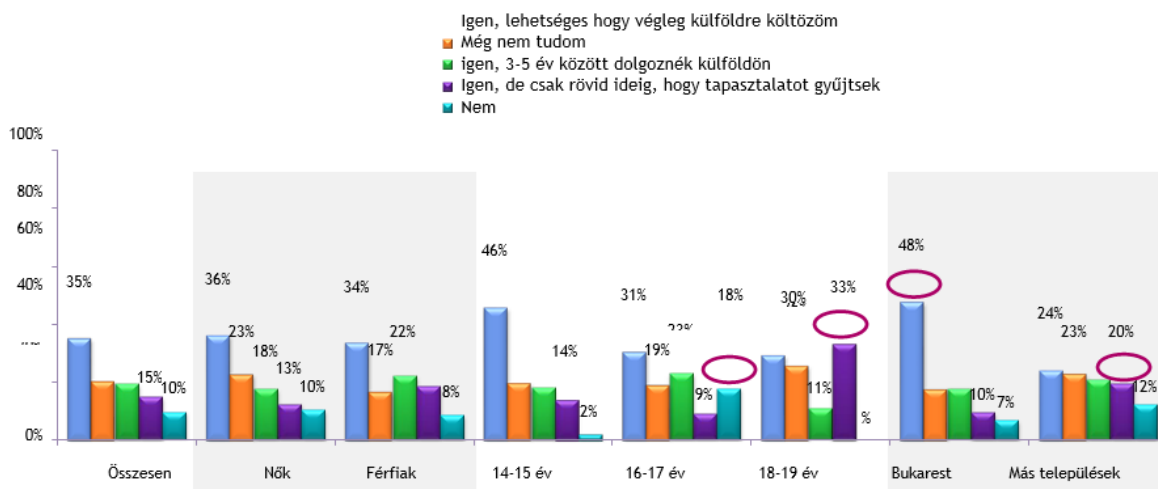

A diákok által óhajtott foglalkozások többsége feltételezi a tanulmányok folytatását egy felsőfokú tanulmányi intézetben.

*más foglalkozások	count
Fafeldolgozó	1
Politikus	1
Eseményszervező	1
Dobos	1
Fizikus	1
Dizájnér	1
Antropológus	1
Ápoló	1
Mezőgazdász	1
beszerző	1

7. Gondoltál rá, hogy külföldön dolgozz a tanulmányaid befejezése után?

Egy válaszlehetőség

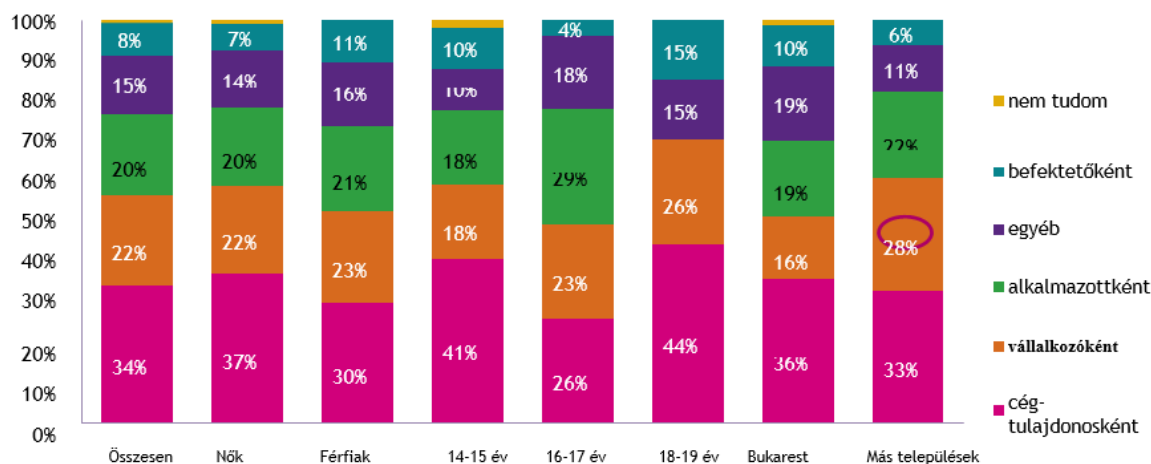

A végleg külföldre távozást tervezők aránya nagyobb a Bukaresti diákok között, míg a más településről származó diákok jobban kötődnek a szülőhelyükhöz.

Csak 10% nem dolgozna külföldön a tanulmányok befejezte után, és 21% nem döntötte el, hogy mit fog tenni.

17. Hogyan képzeld el magad a jövőben?

Egy válaszlehetőség

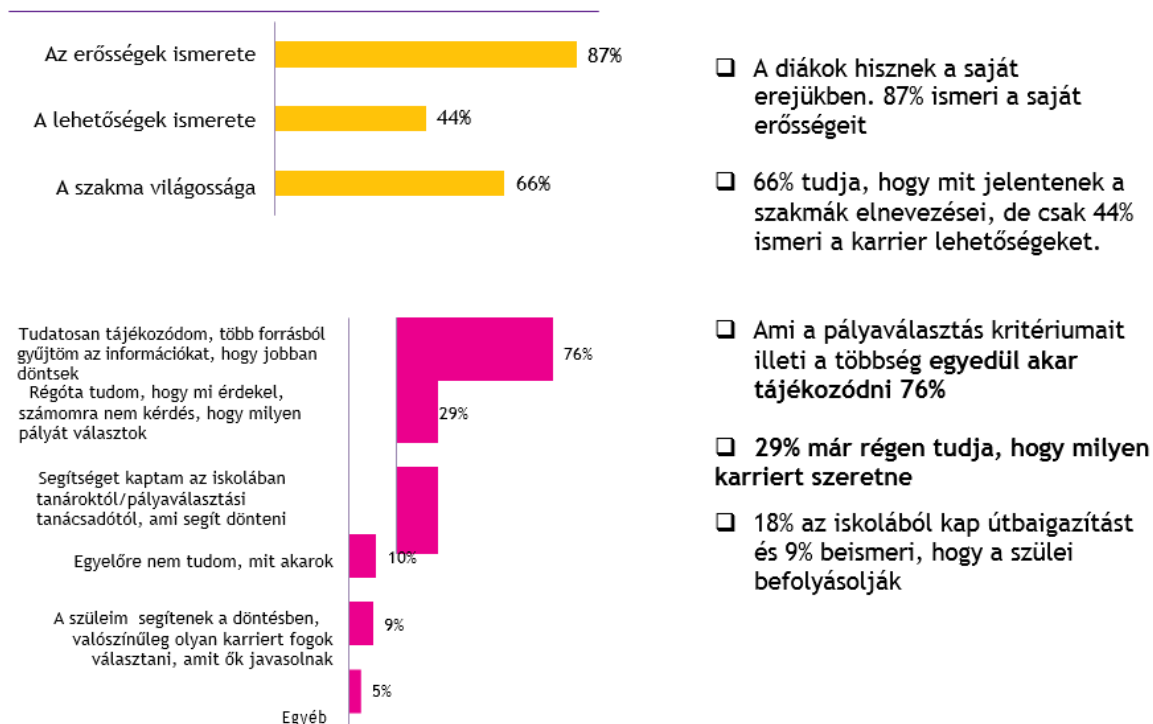

A 18-19 éves szegmens néhány érdekes sajátosságot mutat: senki sem képzei el magát alkalmazottként és egy jelentősen nagyobb hányad (33%) szeretne külföldre menni egy rövidebb időre, hogy tapasztalatot gyűjtsön.

A más településről származó diákok nagyobb hányada képzei el magát vállalkozóként (28%) a Bukaresti diákokhoz képest (16%).

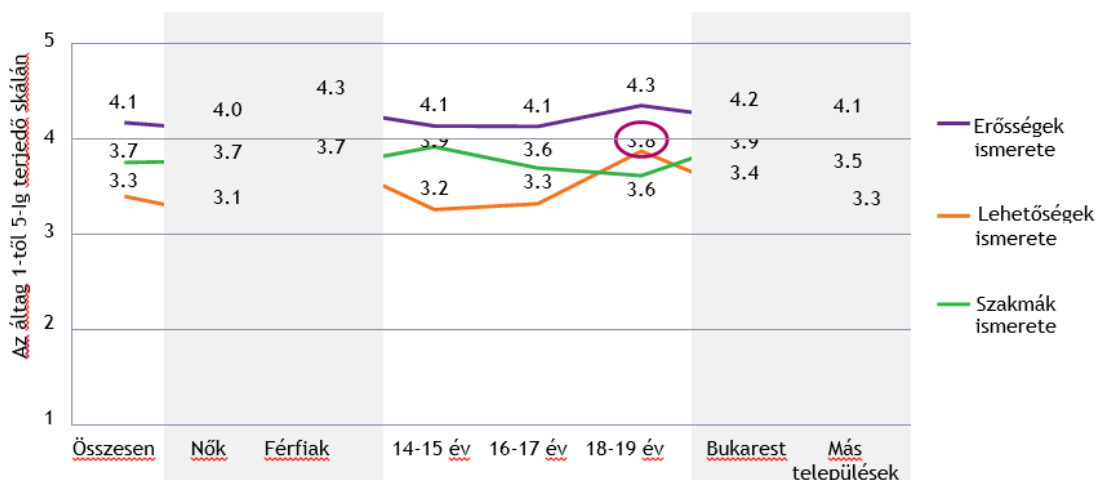
AZ ÉLETPÁLYA NYILVÁNVALÓSÁGA

Az életpálya világossága(1)

Az életpálya világossága(2)

8. A megfelelő életpálya kiválasztásához ismernünk kell a képességeinket, erős és gyenge pontjainkat. Mennyire világosak számodra ezek a személyes erősségek?
9. Mennyire ismered a te korodnak megfelelő karrierlehetőségeket a Román munkaerőpiacon?
10. Mennyire világosak számodra bizonyos szakmák elnevezései?

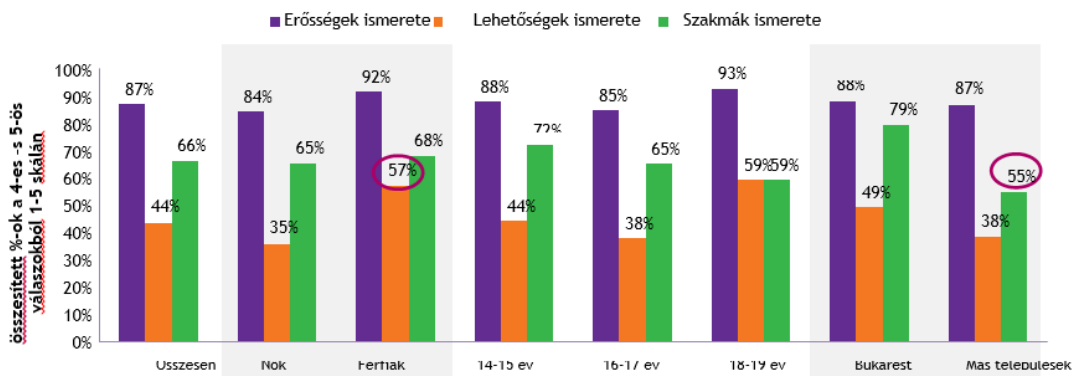
Általában a fiúk és a 18-19 évesek szegmense és a Bukarestiek azok, akik a legvilágosabb véleménnyel rendelkeznek a személyes erősségeikről és romániai piacon található életpálya lehetőségekről.

Az életpálya világo ssága (3)

8. A megfelelő életpálya kiválasztásához ismernünk kell a képességeinket, erős és gyenge pontjainkat. Mennyire világosak számokra ezek a személyes erősségek?

9. Mennyire ismered a te korodnak megfelelő karrierlehetőségeket a Román munkaerőpiacon?

10. Mennyire világosak számokra bizonyos szakmák elnevezései?

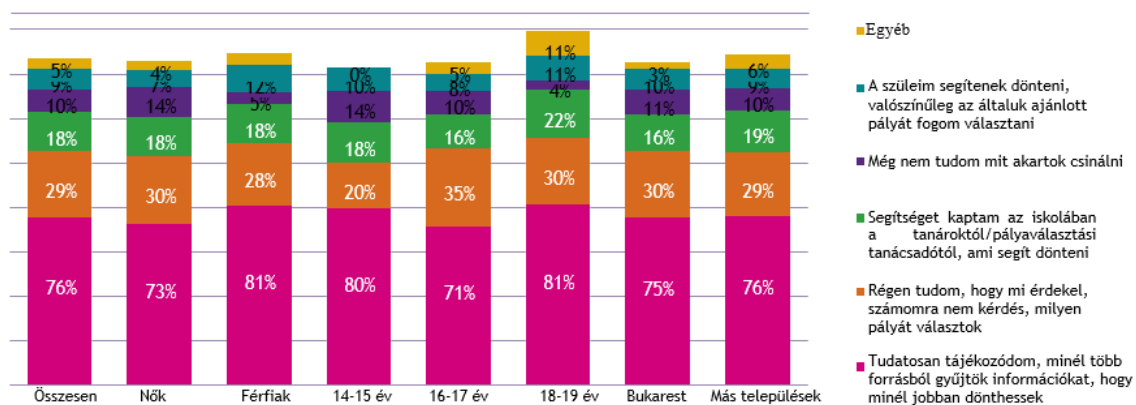
Megállapítható, hogy igény van tájékoztatásra a román piac karrierlehetőségeiről, csak 44% mondja, hogy ismeri ezeket.

Továbbá megállapítható, hogy szükség van felvilágosításra bizonyos szakmákról, főleg a más településekről származó diákok esetében, valószínűleg azért, mert helyi szinten a szakmák palettája szűkebb, mint Bukarestben.

Az életpálya világo ssága (4)

11. Milyen kritériumok alapján fogsz dönteni arról, hogy milyen pályát választasz magadnak?

Több válasz lehetőség

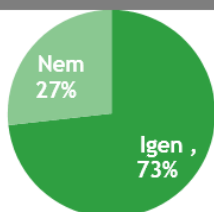
A 18-19 éves korosztály egy kicsit több információ-forrást használ, a fiatalabb korosztályokhoz képest.

Továbbá a 18-19 évesek körében a határozatlanok száma kisebb az pályaválasztást illetően (4%) a többi korosztályhoz képest (10-14%).

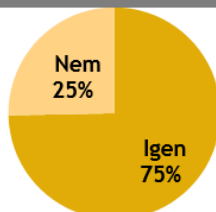
AZ ÉLETPÁLYA KIVÁLASZTÁSA

Az életpálya kiválasztása(1)

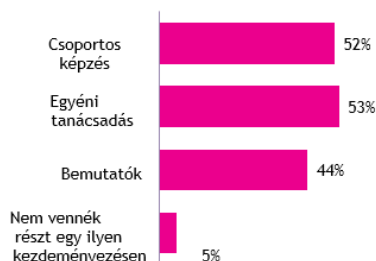
Konkrét lépések a cél eléréséhez a pályaválasztásban

Tanácsadás igénylése a pályaválasztásban

- A diákok általában úgy vélik, hogy tesznek konkrét lépéseket a pályaválasztásban.
- A többségük azonban (75%) úgy véli, hogy segítene a tanácsadás/útba igazítás a pályaválasztásban.

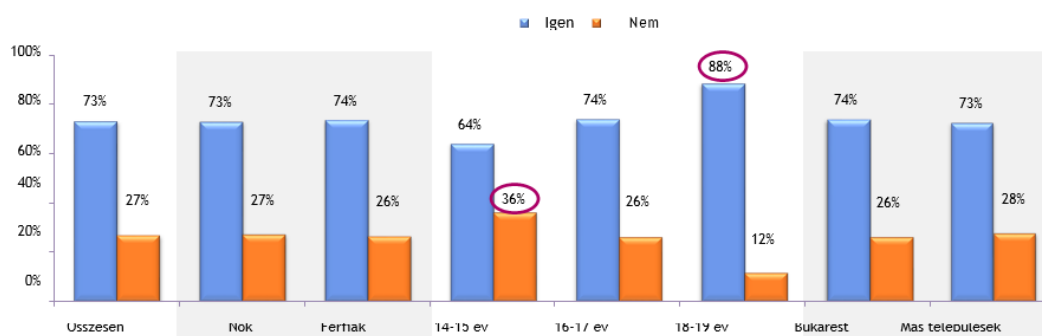

- A diákok által preferált tanácsadási típusok a csoportos képzés 55%, egyéni tanácsadás 53% vagy bemutatók 44%. A 18-19 évesek jelentősen nagyobb hányada előnyben részesítené az egyéni tanácsadást (77%).

Az életpálya kiválasztása(2)

12. Teszel tudatos lépéseket a célok elérésére a pályaválasztásban? Ha igen, konkrétan mit teszel?

Egy válaszlehetőség

Ahogy haladnak előre a korban a diákok egyre több tudatos lépést tesznek a céljuk eléréséhez a pályaválasztás során (88% a 18-19 évesek közül, a 64%-hoz képest a 14-15 évesek között).

Az életpálya kiválasztása(3)

12. Teszel tudatos lépéseket a célod elérésére a pályaválasztásban? Ha igen, konkrétan mit teszel?

Egyedi válasz

Alap: az igennel válaszoló diákok, N=112

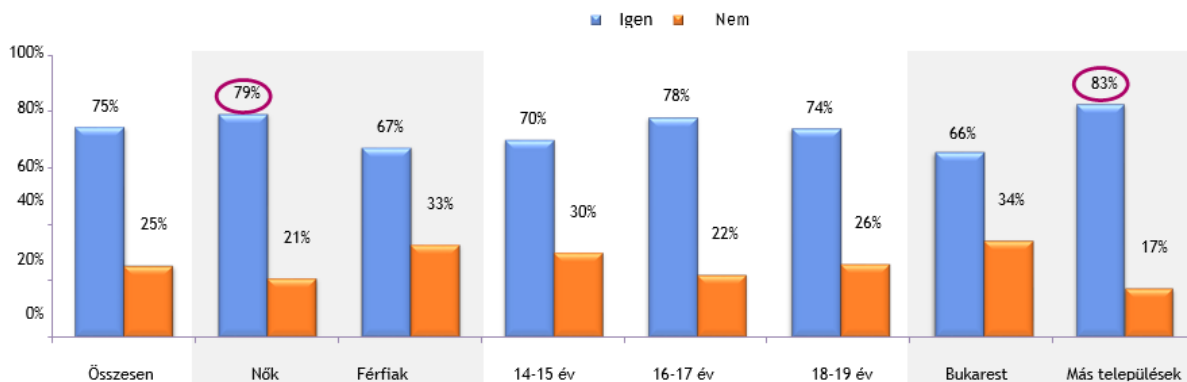
A diákok 26%-a dokumentálódik az érdeklődési területükről, 18% tanul/ minden területen tanul, 13% pedig többet tanul azon tantárgyakból, ami érdekli.

A gyakorlandó szakma gyakorlati aspektusa a diákok 18%-át érdekli (önkénteskedés/ tevékenységek/ gyakorlat, részvétel tevékenységeken, nyári munka)

Az életpálya kiválasztása(4)

13. Érzed szükségét tanácsadásnak/útbaigazításnak a pályaválasztásban?

Egy válaszlehetőség

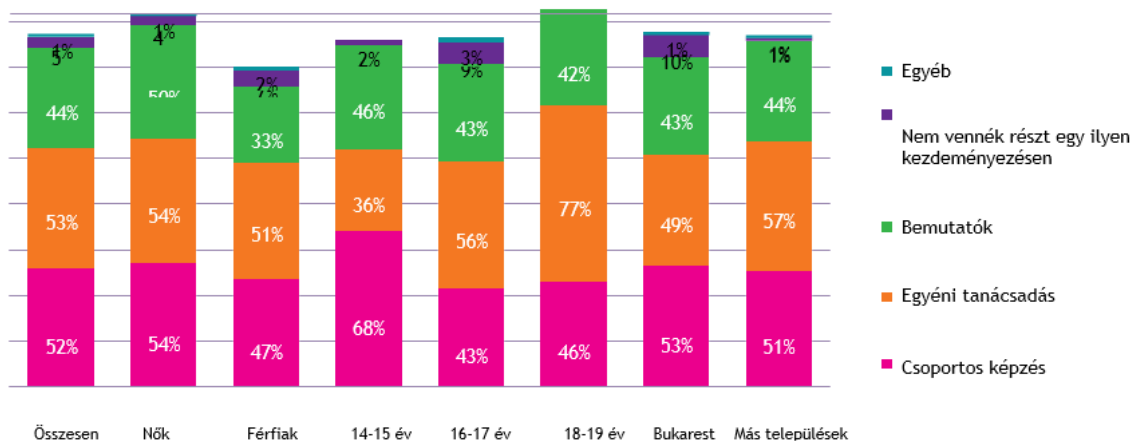

A diákok nagy része azt nyilatkozta, hogy érzik szükségét tanácsadásnak/útba igazításnak a pályaválasztásban. Ez a szükség markánsabban a lányok és a más településről származó diákok körében érezhető.

Az életpálya kiválasztása(5)

14. Az alábbiak közül milyen típusú tanácsadást/útba igazítást választanál a pályaválasztáshoz?

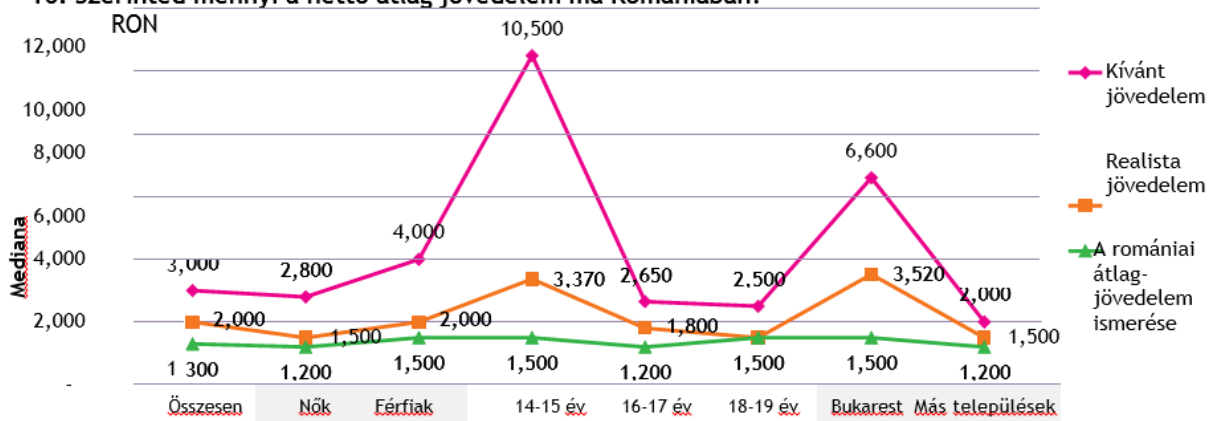
Több válaszlehetőség

A 14-15 éves diákok inkább a csoportos képzéseket részesítenék előnyben, valószínűleg azért, mert ebben a korosztályban jobban él a nyájszellem, mint 18-19 évesek körében, akik inkább az egyéni tanácsadást értékelnék.

15. Pályakezdőként az általad választandó szakmában milyen havi jövedelmet szeretnél és mi az a reális jövedelem/bér amit reméled, hogy kapni fogsz?

16. Szerinted mennyi a nettó átlag jövedelem ma Romániában?

A fiúk többre értékelik magukat a lányoknál a kívánt jövedelmet illetően, 1200 Lejjel többre, de a remélt realista jövedelmük is nagyobb 500 Lejjel a lányok remélt realista jövedelménél.

A jövedelemmel kapcsolatos elvárások realistábbak a 16-18 éves korosztályban, mint a 14-15 évesek körében.

A Bukaresti diákok jövedelem elvárásai sokkal nagyobbak a más településről származó diákokénál.